

PLA D'ÚS PÚBLIC

VALL DEL MADRIU-PERAFITA-CLAROR

Vall del
Madriu-Perafita-Claror

Organització
de les Nacions Unides
per l'Educació,
la Ciència i la Cultura

Vall del Madriu-Perafita-Claror,
Reservat Paisatge Cultural
del Patrimoni Mundial
per la UNESCO des de 2004

Redactora: Susanna Simon Torralba, Directora del Pla de gestió
de la Vall del Madriu-Perafita-Claror
Setembre 2018

INDEX

1- INTRODUCCIÓ

- 1.1. Antecedents
- 1.2. Justificació del Pla d'ús públic
- 1.3. Dades generals

2- OBJECTIUS DE LA PLANIFICACIÓ

- 2.1. Objectius generals
- 2.2. Objectius específics
 - 2.2.1. Objectius per als visitants
 - 2.2.2. Objectius per als recursos de la vall

3- DIAGNOSI I SITUACIÓ DE PARTIDA PER A LA PLANIFICACIÓ DEL SISTEMA D'ÚS PÚBLIC DE LA VALL

- 3.1. Marc legislatiu. Administració i distribució per competències
- 3.2. Marc legislatiu de l'ús públic.
- 3.3. Determinació dels recursos disponibles per a l'ús públic. Anàlisi de l'oferta d'ús públic
 - 3.3.1. Accés a la vall
 - 3.3.1.1. Des d'Encamp
 - 3.3.1.2. Des d'Andorra la Vella
 - 3.3.1.3. Des de Sant Julià
 - 3.3.1.4. Des d'Escaldes-Engordany
 - 3.3.2. Recursos per al gaudi i coneixement de la vall
 - 3.3.2.1. Portal de la Vall
 - 3.3.2.2. Punts i centres d'informació
 - 3.3.2.3. Aparcaments
 - 3.3.2.4. Controls d'accés
 - 3.3.2.5. Xarxa de senders
 - 3.3.2.6. Miradors panoràmics
 - 3.3.2.7. Ascensions i escalades
 - 3.3.2.8. Esquí de muntanya, raquetes, pràctiques hivernals
 - 3.3.2.9. Allotjament
 - 3.3.2.10. Exposicions
 - 3.3.3. La caça i la pesca
 - 3.3.4. Valoració global dels recursos d'ús públic
 - 3.3.4.1. Anàlisi
 - 3.3.4.2. Propostes
- 3.4. Anàlisi de la demanda
 - 3.4.1. Quantificació de la demanda
 - 3.4.2. Caracterització dels visitants
- 3.5. Mecanismes de finançament
- 3.6. Valoració de la capacitat d'acolliment i definició dels escenaris d'ús públic

- 3.6.1. La capacitat d'acolliment de la vall
- 3.6.2. Definició dels diferents escenaris d'ús públic en la vall
- 3.7. Detecció i previsió dels impactes i mesures correctores associades
 - 3.7.1. Impactes sobre el patrimoni cultural, ambientals i socioeconòmics dels escenaris d'ús públic
 - 3.7.2. Mesures preventives i correctores
- 3.8. Zonificació de les activitats
- 3.9. Anàlisi dels condicionants dels models

4-.CONTINGUT DEL PLA D'ÚS PÚBLIC. PROGRAMACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC. PROGRAMACIÓ I REGULACIÓ D'ACTIVITATS

- 4.1. Directrius dels programes d'ús públic
- 4.2. Programa d'Acolliment i Equipaments
 - 4.2.1. Introducció
 - 4.2.2. Objectius
 - 4.2.3. Equipaments
 - 4.2.4. Seguiment i avaluació
 - 4.2.5. Actuacions
- 4.3. Programa de manteniment i correcció d'impactes (sobre el medi ambient, el patrimoni cultural i els equipaments de la vall)
 - 4.3.1. Introducció
 - 4.3.2. Objectius
 - 4.3.3. Accions
 - 4.3.4. Seguiment i avaluació
 - 4.3.5. Actuacions
- 4.4 Programa d'educació i interpretació ambiental
 - 4.4.1 Introducció
 - 4.4.2 Objectius
 - 4.4.3 Activitats
 - 4.4.4 Seguiment i avaluació
 - 4.4.5 Actuacions
- 4.5 Programa de formació
 - 4.5.1 Introducció
 - 4.5.2 Objectius
 - 4.5.3 Activitats
 - 4.5.4 Seguiment i avaluació
 - 4.5.5 Actuacions
- 4.6 Programa de voluntariat i estades en pràctiques
 - 4.6.1 Introducció
 - 4.6.2 Objectius
 - 4.6.3 Activitats
 - 4.6.4 Seguiment i avaluació
 - 4.6.5 Actuacions
- 4.7 Programa d'informació
 - 4.7.1 Introducció
 - 4.7.2 Objectius
 - 4.7.3 Activitats

4.7.4 Seguiment i avaluació

4.7.5 Actuacions

4.8 Programa de comunicació i participació

4.8.1 Introducció

4.8.2 Objectius

4.8.3 Activitats

4.8.4 Seguiment i avaluació

4.8.5 Actuacions

4.9 Programa d'ús i promoció de la imatge

4.9.1 Introducció

4.9.2 Objectius

4.9.3 Activitats

4.9.4 Seguiment i avaluació

4.9.5 Actuacions

4.10 Programa de publicacions

4.10.1 Introducció

4.10.2 Objectius

4.10.3 Activitats

4.10.4 Seguiment i avaluació

4.10.5 Actuacions

4.11 Programa de senyalització

4.11.1 Introducció

4.11.2 Objectius

4.11.3 Activitats

4.11.4 Seguiment i avaluació

4.11.5 Actuacions

4.12 Programa de seguretat:

4.12.1 Introducció

4.12.2 Objectius

4.12.3 Activitats

4.12.4 Seguiment i avaluació

4.12.5 Actuacions

5. ADMINISTRACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC

6. AVALUACIÓ I SEGUIMENT DE LA PLANIFICACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC

7. BIBLIOGRAFIA

8. ANNEXES

8.1. Pla de prevenció de riscos i lluita contra incendis

8.2. Zonificació dels diferents espais de la vall del Madriu-Perafita-Claror

8.3. Manual de senyalització

8.4. Estudi de la capacitat de càrrega

8.5. Informe sobre l'estudi de la capacitat de càrrega turística a la Vall del Madriu-Perafita-Claror

1- INTRODUCCIÓ

L'evolució en les demandes d'oci segueix una tendència creixent pel que fa a les visites a espais protegits. A més, progressivament, aquest tipus de turisme mostra unes majors exigències quant a la qualitat de l'entorn i a les expectatives recreatives i turístiques de la seva visita. L'ús públic d'aquests espais va deixar d'ésser especialitzat per donar pas a una ampla gamma de perfils de visitants amb diversos interessos i motivacions.

En resposta a aquesta casuística, des de la comissió de gestió hem de tendir cap a una planificació de l'ús públic que sigui compatible amb els interessos de conservació de la vall, i en el que es tractin de desenvolupar aquells instruments que poden satisfer la demanda dels diferents perfils de visitants.

El present document desenvolupa el Pla d'ús públic (PUP) de la vall del Madriu-Perafita-Claror. Aquest pla constitueix una de les previsions del pla de gestió (articles 12 i 13) i es planteja com a garantia per fer compatibles el gaudi del públic que s'apropa a la vall amb els objectius de conservació. El desenvolupament turístic que pot generar la promoció de la vall podria perjudicar-la i, en absència de control, podria esdevenir una de les seves principals amenaces.

1.1. Antecedents

Es defineix com a Pla d'Ús Públic:

"Un document que recull un conjunt de programes, serveis, activitats i equipaments dependents dels gestors de l'espai natural, que deuen ser proporcionats per l'administració competent d'aquest espai amb la finalitat d'apropar als visitants els valors naturals i culturals que alberga de forma ordenada, segura, i que garanteixi la conservació, comprensió i estima de tals valors mitjançant la informació, educació i interpretació del patrimoni natural i cultural".

És important diferenciar entre el pla d'ús públic i un pla rector. Les activitats pròpies de l'ús públic són aquelles relacionades principalment amb el **lleure**. Són considerades activitats d'ús públic les pròpiament turístiques, sobretot de turisme actiu, la caça i la pesca, però també les científiques, d'investigació, de valoració i comprensió del patrimoni natural o cultural, i totes aquelles activitats que estiguin relacionades amb la comprensió dels valors propis i singulars de l'espai que es protegeix

Un pla d'ús públic pretén evitar conflictes entre els interessos de conservació de l'espai protegit i el dret que té el públic en conèixer-lo fixant-se unes directrius de regulació de l'ús per a compatibilitzar-los i evitar impactes negatius tant en el patrimoni natural com cultural de l'espai. L'ordenació de l'ús públic representa una de les estratègies a través de les quals es materialitza la conscienciació i sensibilització de les persones vers els valors naturals, culturals, ecològics, patrimonials, etc. S'han de promoure aquests valors entre la població.

També és una eina per a facilitar la comprensió de l'entorn dins del marc de l'educació i la interpretació ambiental.

Per últim, l'elaboració del pla posa de relleu les eines mancants per a una bona gestió de la vall, podent-hi així donar solució. Aquestes quedaran reflectides en les actuacions programades per a cada un dels programes del present pla.

1.2. Justificació del Pla d'Ús Públic

El Pla d'Ús Públic (PUP) ha d'estructurar tots aquells plans, programes i actuacions de caràcter sectorial que es troben estretament relacionats amb l'ús públic de la vall. Només una adequada ordenació de les activitats i actuacions en l'àmbit de la vall conduirà vers un equilibri entre la oferta de recursos per part del parc i la demanda de recursos per part dels visitants. I, el que és més important, assegurar que aquest adequació es realitza en un marc de respecte i compliment dels objectius de conservació previstos per la vall i la normativa que l'afecta.

1.3. Dades generals

A continuació es resumeix la informació més rellevant de la gestió de la vall:

Òrgan gestor	Comissió de gestió de la vall del Madriu-Perafita-Claror: un membre, que ha de ser un Cònsol o un Conseller de Comú, de cada una de les quatre parròquies que ocupa la vall. Del 2016 al 2020: - Cònsol major d'Encamp, Hble. Jordi Torres. - Cònsol major d'Andorra la Vella, Hble. Conxita Marsol - Cònsol major de Sant Julià de Lòria, Hble. Josep Miquel Vila - Cònsol major d'Escaldes-Engordany, Hble. Trini Marín.
Any de la declaració com a Patrimoni Mundial de la UNESCO	2004
Document rector (any)	Pla de gestió de la vall del Madriu-Perafita-Claror (2011)
Direcció del Pla de Gestió	Del 2012 al 2020: Susanna Simon.

2- OBJECTIUS DE LA PLANIFICACIÓ

El PUP defineix els objectius tant generals com específics que han de guiar les actuacions en matèria d'ús públic a la vall i a la seva zona d'afluència.

2.1. Objectius generals

Els objectius generals que es pretenen aconseguir amb la redacció i aprovació del PUP de la vall del Madriu-Perafita-Claror són els següents:

- Ordenar i regular l'ús públic de forma compatible amb la conservació dels recursos naturals, culturals, històrics i paisatgístics presents en la vall.
- Posar en valor i apropar de forma ordenada, els valors naturals i culturals de l'espai protegit tant a la població local com als visitants.
- Garantir la conservació dels valors naturals, culturals, històrics i paisatgístics de la vall, regulant i gestionant l'afluència de visitants i les activitats que es puguin desenvolupar en la zona.
- Planificar i pressupostar les actuacions i infraestructures necessàries per a garantir el correcte desenvolupament de les activitats d'ús públic definides en l'àmbit del paratge.
- Establir un marc de col·laboració entre les institucions, organismes, entitats públiques i privades que tinguin relació amb activitats d'ús públic que es puguin desenvolupar en l'àmbit de la vall, per a garantir el correcte funcionament i ús de les instal·lacions, així com complir amb els objectius de conservació i protecció de la vall en coherència amb les demandes dels visitants.
- Fixar un programa de vigilància ambiental amb l'únic objectiu de detectar si es produeixen o no impactes ambientals derivats de les activitats d'ús públic que van a desenvolupar-se al paratge.

2.2. Objectius específics

2.2.1. Objectius per als visitants

- Satisfer el conjunt d'interessos amb què el visitant afronta la visita de la vall i divulgar-los: valors ambientals, naturals, culturals, paisatgístics i ecològics que posseeix el paisatge cultural mitjançant activitats educatives, recreatives i restants recursos disponibles, amb la finalitat d'incrementar la conscienciació ambiental del visitant i fomentar la conservació i protecció del paratge. Tot això depèn, en bona mesura, de la diagnosi del perfil de visitants de la vall.
- Sensibilitzar el visitant en el respecte vers el patrimoni natural i cultural de la vall i de la seva àrea d'influència, així com potenciar la possibilitat d'aprofundir en el seu coneixement.
- Proporcionar al visitant tota aquella informació necessària per garantir la seva seguretat i minimitzar els riscos personals deguts a conductes temeràries o poc prudents.

2.2.2. Objectius per als recursos de la vall

- Diversificar els diferents tipus de recursos educatius i interpretatius, els equipaments i la resta de serveis a disposició dels visitants de la vall per respondre als seus interessos.
- Millorar la qualitat dels serveis prestats i, en particular, les condicions per a una millor preservació dels recursos naturals i culturals de la vall del Madriu-Perafita-Claror.

- Instal·lar en la zona perifèrica de protecció de la vall aquells equipaments i serveis d'elevada intensitat d'ús, on l'impacte revesteixi menys gravetat i sigui més controlable.
- Planificar el conjunt de recursos i activitats que conformen el sistema d'ús públic en l'àmbit de la vall i en la seva zona de protecció de tal forma que sigui possible esmorteir les variacions de la demanda que puguin produir-se al llarg del temps, dirigint especial atenció cap a aquelles àrees més fràgils d'aquest entorn.

3. DIAGNOSI I SITUACIÓ DE PARTIDA PER A LA PLANIFICACIÓ DEL SISTEMA D'ÚS PÚBLIC DE LA VALL

La consecució dels objectius assenyalats en l'apartat anterior depèn, en gran mesura, del coneixement de la situació actual de la vall del Madriu-Perafita-Claror en l'àmbit de l'ús públic i de la capacitat per programar accions que facin avançar vers els objectius desitjats. Per aquest motiu, en aquest apartat es fa una revisió dels dos factors determinants de l'ús públic: l'oferta de recursos per part de la vall i la demanda de productes/serveis per part del visitant. L'anàlisi d'aquesta relació permetrà identificar el model de gestió actual de l'ús públic en la vall, detectar els impactes que la intensitat d'ús produeix i enunciar les mesures correctores corresponents, valorar la capacitat d'acollida en funció de la intensitat d'ús i en els espais de més fragilitat i, finalment, extreure les conclusions que han de guiar la lògica de les actuacions en els diferents programes d'ús públic.

3.1. Marc legislatiu. Administració i distribució per competències

El Pla de gestió de la vall del Madriu-Perafita-Claror, publicat en el BOPA el 28 de desembre del 2011, dóna el marc legislatiu del territori protegit. En ell s'integren les normes i principis de totes les lleis, decrets o convenis els quals els Comuns i/o l'Estat Andorrà han de respectar:

Els quatre Comuns d'Encamp, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany han elaborat el present Pla de Gestió que, a més de fixar les competències objectives i funcionals de les administracions, comporta una part orgànica i un règim economico- financer.

Els principis generals que inspiren i regeixen el Pla de gestió del bé d'interès cultural i del patrimoni mundial de la Vall del Madriu-Perafita-Claror estan compresos en el Conveni per a la protecció del patrimoni mundial, cultural i natural de la UNESCO, adoptat per Andorra el 28 d'octubre del 1996, la Llei 9/2003, del 12 de juny, del patrimoni cultural d'Andorra, la inscripció de la Vall en data 7 de juliol del 2004 a la llista del Patrimoni mundial de la UNESCO; els respectius Decrets del Govern de data 19 d'octubre del 2005 de declaració de la vall del Madriu-Perafita-Claror, Patrimoni Mundial, com a bé immoble d'interès cultural en la classificació de paisatge cultural, de data 8 de març del 2006 de delimitació de l'entorn de protecció del paisatge cultural de la vall del Madriu-Perafita-Claror Patrimoni Mundial i d'obertura d'un període d'audiència i informació pública en relació als criteris arquitectònics i urbanístics que han de regir les intervencions sobre el paisatge cultural declarat i sobre el seu entorn de protecció i del que fou publicat al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra en data 2 d'agost del 2006 i que estableix els criteris arquitectònics i urbanístics que han de regir les intervencions sobre el paisatge cultural de la vall Madriu-Perafita-Claror, Patrimoni Mundial, i sobre el seu entorn de protecció, així com el Decret de correcció d'errors del 24 de gener del 2007.

Finalment, també estan compresos en els convenis internacionals relacionats amb el patrimoni cultural i natural als quals l'Estat andorrà s'ha adherit, com ara el Conveni per a la salvaguarda del patrimoni arquitectònic d'Europa, la Convenció europea per a la protecció del patrimoni arqueològic i el Conveni relatiu a la conservació de la vida salvatge i del medi natural d'Europa.

El present Pla de Gestió està concebut per implementar les normes i els compromisos contrets abans esmentats, els quals constitueixen la font interpretativa del present text.

El contingut del present Pla de Gestió s'ha de compaginar tant en l'esperit com en la lletra amb els següents criteris majors:

1. La supremacia del bloc de constitucionalitat dels articles 79 i 80 de la Constitució i de les disposicions de la Llei Qualificada de Delimitació de Competències dels Comuns sobre els instruments suara referits, tant els legals com els actes reglamentaris del Govern i els compromisos contrets amb organismes culturals internacionals.

2. El principi de subsidiarietat, complement del principi d'autogovern dels Comuns, el qual imposa que allò que pugui ésser fet a nivell comunal i mitjançant l'exercici de les seves competències, no sigui fet per altres òrgans de l'Estat.

3. El principi de col·laboració i de coordinació de competències entre els òrgans generals de l'Estat i els Comuns, el qual no comporta abandó de les competències respectives.

4. El principi d'intangibilitat de la propietat del terme de cada parròquia, del qual en deriva que la intervenció del Govern, en els termes que fixa la Llei 9/03, no comporta cap transferència de la propietat del territori, ni cap

abandó de la propietat ni dels seus efectes, ni per part dels Comuns cap al Govern ni dels Comuns entre sí.

5. La col·laboració i la coordinació de competències dels quatre Comuns en el present Pla de Gestió, el que no altera els drets i la jurisdicció de cada Comú sobre el seu propi territori, ni comporta cap reconeixement de propietat, cap mutació de propietat, ni cap solució de conflictes de delimitació de les quatre parròquies entre sí, de manera que els límits del territori de cada parròquia, tant pel que fa a les situacions pacífiques com a les situacions que ara siguin litigioses o que ho puguin ésser en l'esdevenidor, no queden en res alterats ni modificats a conseqüència del present Pla de Gestió, com tampoc ho són en virtut dels texts suara mencionats.

6. El principi segons el qual la propietat, ús, gaudiment i explotació de les riqueses naturals del territori de cada Comú continuen pertanyent a cada Comú i no queden alterats, afectats, limitats, condicionats de cap manera pel present Pla de Gestió ni tampoc per cap dels texts suara mencionats.

Els principis i declaracions del present apartat formen part integrant del Pla de Gestió.

3.2. Marc legislatiu de l'ús públic

Existeixen normes generals per a regular les activitats que es desenvolupen o es puguin desenvolupar dins dels límits de l'espai. En general:

- Totes les activitats que es realitzin en la Vall del Madriu-Perafita-Claror hauran de ser compatibles amb la conservació del patrimoni cultural i de tots els ecosistemes i de les espècies animals i vegetals.
- Totes les activitats hauran de tenir el consentiment de l'Administració de la vall.
- Totes les activitats hauran d'estar subjectes a la normativa de la vall, en especial al Pla de Gestió de la vall del Madriu-Perafita-Claror.

Les principals activitats queden regulades en el pla de gestió i no precisen d'un programa específic. A continuació es relacionen les activitats que el pla regula a la vall:

Secció Primera.- preservació, manteniment i revitalització del medi natural.

Article 2

Protecció i preservació dels recursos naturals.

2.1. Pel que fa al relleu es preserva la integritat de les formacions geològiques i del relleu del sòl sense alteracions que modifiquin el seu volum o perfil, facilitant la seva evolució natural.

2.2. Pel que fa a la xarxa hidrogràfica, es vetlla per la quantitat i la qualitat de les aigües, protegint les conques i evitant els usos, les actuacions i les intervencions que puguin posar-les en perill d'acord amb la Llei de pesca i de gestió del medi aquàtic i el Reglament de Protecció dels hàbitats aquàtics.

2.3. Quant a la biodiversitat, es preserven aquelles espècies animals i vegetals que hagin desenvolupat tot o part del seu cicle biològic a l'àrea de la Vall, procurant evitar la desaparició de qualsevol espècie autòctona. Així mateix, es promou la restauració de les comunitats vegetals i animals autòctones pel que fa a la seva composició.

Article 3

Protecció de la fauna.

3.1. D'acord amb la normativa vigent i els convenis internacionals signats per l'Estat andorrà, es protegeixen totes les espècies que es considerin amenaçades dins del seu àmbit geogràfic, adoptant les mesures necessàries per assegurar la recuperació poblacional d'aquestes espècies.

3.2. Queda prohibida la introducció d'espècies i subespècies o races geogràfiques d'animals diferents de les autòctones, eliminant les espècies exòtiques. Queden excloses d'aquesta prohibició les espècies d'aprofitament ramader si bé es fomenten les autòctones.

Article 4

Protecció de la flora.

4.1. Es preserven totes les espècies i comunitats vegetals autòctones considerades amenaçades, procurant la seva recuperació.

4.2. Queda prohibida la destrucció de la vegetació, la tallada i el desarrelament o destrucció d'espècies vegetals, o d'algunes de les seves parts, incloses les llavors, i la seva comercialització, tret dels supòsits especialment autoritzats per la normativa vigent.

4.3. Queda prohibida la introducció d'espècies vegetals diferents de les autòctones, eliminant les espècies exòtiques.

Secció Segona.- preservació, manteniment i rehabilitació del paisatge cultural.

Article 6

Pràctiques i activitats tradicionals.

6.1. Es fomenta el manteniment, el desenvolupament i la recuperació de les activitats i pràctiques tradicionals que s'han portat a terme a la vall del Madriu-Perafita-Claror i que han estat un element clau en la configuració del paisatge cultural.

Es reconeix el dret de cada propietari privat a desenvolupar aquests tipus d'activitats i es garanteix la Protecció i el manteniment dels drets tradicionals de rec i ús d'aigua.

6.3. Es conserva la diversitat biològica associada als usos i a les activitats tradicionals.

Article 7

Protecció i preservació del patrimoni arqueològic.

D'acord amb el Reglament d'arqueologia i la legislació vigent en la matèria, es preserven els vestigis arqueològics així com la integritat del bé declarat i es fomenta la conservació i la restauració dels elements degradats, vetllant per a que tota reconstrucció o restauració s'efectuï pels mitjans i tècniques tradicionals.

Article 8

Protecció i rehabilitació dels cortals i de les construccions preexistents.

8.1. Es fomenta la rehabilitació així com el manteniment d'estructures i de construccions radicades dins de les propietats privades, tot i respectant la normativa urbanística comunal, que s'adequarà als criteris d'intervenció fixats pel Govern.

8.2. Les intervencions autoritzades garanteixen l'autenticitat de l'indret i la preservació de la seva integritat.

8.3. Es pot considerar la reconstrucció d'estructures sempre que les ruïnes i la documentació històrica o altres proves documentals disponibles permetin fer-ho, i sempre amb el respecte de les tècniques i els materials tradicionals originals.

Article 9

Rehabilitació de l'agricultura i de la ramaderia.

9.1. Es fomenta la reactivació de l'activitat agrícola, mitjançant els mecanismes previstos per la normativa vigent, reactivant l'aprofitament tradicional del "prat de dall", així com la reintroducció o recuperació de cultius autòctons que s'havien desenvolupat històricament a l'àrea de la Vall, evitant l'ús d'adobs no orgànics i la sembra amb espècies no autòctones.

9.2. Es manté i es potencia la ramaderia com a principal activitat econòmica de la Vall, i d'acord amb la Llei d'agricultura i ramaderia, respectant els usos i costums tradicionals.

Article 10

Boscos.

10.1. Es fomenten les intervencions silvícoles destinades a la millora de la massa forestal o a la recuperació de tècniques tradicionals, tret dels boscos situats en les zones de reserva ecològica que es determinin, les quals es destinaran al desenvolupament i evolució natural.

10.2. La recollida de bolets, de plantes i de fruits del bosc podrà ser autoritzada segons una regulació específica, que

fixarà la llista d'espècies recol·lectables.

Article 11

Caça i pesca.

11.1. *Es fomenta la Protecció i la conservació tant de la fauna silvestre com dels ecosistemes aquàtics.*

11.2. *Roman prohibida la caça, la captura i la comercialització d'espècies animals, de llurs despulles o fragments i, en el cas d'espècies ovíparas, de llurs ous o nius, tret dels supòsits contemplats en l'apartat següent.*

11.3. *D'acord amb la normativa vigent en aquestes matèries, la caça i la pesca podran ser autoritzades segons una planificació científica prèvia i uns plans sectorials per zones i espècies tot i respectant ensems la normativa general en matèria de caça i pesca.*

Secció tercera.- Activitats i desenvolupament de la Vall com a paisatge cultural.

Article 12

Principis generals del desenvolupament de l'activitat turística.

L'activitat turística a la Vall ha de ser sostenible i garantir la difusió pedagògica, científica, turística i de sensibilització del públic envers el paisatge cultural.

12.1. *Es defineixen com a iniciativa prèvia als usos i a les activitats de la Vall, els usos i les activitats permesos així com la seva zonificació precisa amb l'objectiu de compatibilitzar-los amb la Protecció i la preservació dels béns i els valors de la Vall. S'estableix el nombre necessari de zones en funció dels graus de qualificació que siguin necessaris.*

12.2. *S'estableixen les mesures directes i indirectes de control per tal de gestionar els fluxos de visitants a partir de la delimitació per zones i èpoques de les pràctiques i de la definició de les càrregues màximes de visitants assumibles en cada cas, per tal de garantir en tot moment la preservació dels béns i valors de la Vall i l'excel·lència en l'experiència del visitant local o estranger.*

Article 13

Organització d'activitats a la Vall.

13.1. *Es fomenten programes d'informació i d'interpretació de la Vall i del seu entorn, a fi de motivar als visitants i turistes, i ajudar-los a comprendre, apreciar i protegir el bé declarat, fent ús dels programes, instal·lacions i serveis proposats.*

13.2. *Es fomenta el desenvolupament de programes d'interpretació per conscienciar els turistes i visitants de la fragilitat del patrimoni cultural, i de la dificultat a mantenir la seva integritat ecològica.*

Article 14

Oferta d'instal·lacions i serveis a la Vall.

14.1. *Es promou l'oferta d'instal·lacions i serveis que garanteixen la preservació i conservació de l'indret.*

14.2. *Es fomenta la recuperació i revitalització dels camins i senders que facilitin la circulació a l'interior de la vall. Tot accés rodat a la vall precisa, a més dels permisos ordinaris legalment establerts, l'informe favorable de la UNESCO, que té caràcter vinculant. El finançament d'un accés rodat a la Vall queda exclòs del règim econòmic i financer previst en aquest Pla de Gestió i, si és el cas, serà objecte d'un acord específic per part dels Comuns i Govern.*

14.3. *Es fomenta l'allotjament als refugis de muntanya i el bivac de manera controlada.*

Es promou també el desenvolupament de l'allotjament turístic de tipus rural, en bordes especialment restaurades a l'efecte i en edificacions noves especialment autoritzades, sempre i quan aquestes siguin totalment compatibles amb l'entorn i adequades a l'arquitectura tradicional de les bordes.

14.4. *Es promou el desenvolupament d'un producte turístic cultural-natural de qualitat amb una doble finalitat: de lleure i de conscienciació mediambiental.*

14.5. *Qualsevol sistema de generació d'energia ha de ser, en la mesura del que tècnicament i econòmicament sigui possible, ecològicament net, no contaminant i respectuós amb el medi ambient. Se cerquen les solucions que presenten el menor impacte sonor, visual i paisatgístic.*

3.3. Recursos disponibles per a l'ús públic. Anàlisi de l'oferta d'ús públic

En aquest apartat es presenta l'inventari de recursos que la vall del Madriu-Perafita-Claror posa a disposició del públic.

3.3.1. Accés a la vall

Aquí es descriuen els principals accessos a la vall. S'ha de tenir en compte que n'hi ha molts més, cada un d'aquests camins sol tenir bifurcacions, o alternatives. Aquests són però els més importants i els que estan senyalitzats.

3.3.1.1. Des d'Encamp

a) Camí de les Àgols

El principi del camí es situa a l'encreuament entre la carretera des Cortals (CS-220) amb la Borda de les Pardines, una mica abans del punt quilomètric PK3 de la CS 220, al costat dret d'un dipòsit d'aigua. Allà trobem una zona d'aparcament. Un panell d'alumini indica l'inici del camí de les Àgols. Agafar aquest camí el qual recorre per damunt de l'estany Forcat, passant per l'estany Rodó fins al refugi de l'Illa.

Camí de les Àgols

Vista dels Estanys forcats des del Cap de les Àgols

b) Des d'Ensagents

Agafar la carretera dels Cortals (CS-220), i aproximadament 1 km després de L'església de Sant Jaume dels Cortals hi ha els panells indicant el camí d'entrada a la vall. Seguir el camí d'Ensagents fins a la Collada de Pessons (passant pel refugi d'Ensagents) i allà agafar el GR7 fins al refugi de l'Illa.

Camí d'Ensagents i Collada de Pessons.

c) Des de la Pleta dels Orris

Per arribar a la Pleta del Orris s'ha d'arribar fins al final de la carretera del Cortals (CS-220). Allà s'hi pot deixar el cotxe i retrocedir a peu, per la carretera, fins el mur d'escalada. Després s'ha de travessar el pont penjant i

arribar fins la pleta dels Orris on trobarem dues variants:

- 1) Seguir pel mateix camí que passa per la carena fins el pic del Griu i després per la Collada d'Emportona, i allà seguir el GR7 fins al refugi de l'Illa (aquest camí passa per la Collada de Pessons).
- 2) Seguir el camí del Campeà que travessa l'Obac dels Cortals, arribar als estanys d'Ensagents i continuar fins la collada de Pessons.

e) Des de Pessons

Pujar per carretera fins a Grau Roig, on deixarem el cotxe i pujarem a peu fins el primer dels estanys de Pessons (l'estany Primer). Seguir el GR7 fins a l'estany de Coma Estremera i anar fins al refugi de Montmalús, passant per la collada de Montmalús. Anar direcció al pla de Vallcivera fins agafar el GR11 el qual connecta amb el refugi de l'Illa.

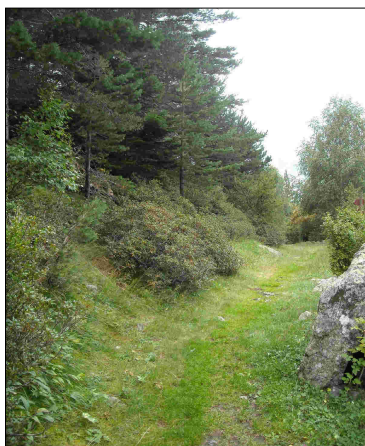

Pont penjant a la Pleta dels Orris, Collada de Pessons i refugi de Montmalús (Foto: Albert4x4).

3.3.1.2. Des d'Andorra la Vella

a) Per la carretera de la Comella (CS 101)

- Es l'accés principal des d'Andorra la Vella. A uns 4km seguint la carretera de la Comella s'arriba al punt de berenada, al costat de l'alberg de la Comella; hi ha un aparcament on deixar el cotxe. D'allà surt el camí que puja a Prat Primer per el Riguer, passant per el Cortal de la Plana. Arribats a Prat Primer, continuar per el fort desnivell fins arribar al refugi de Prat Primer, a partir d'on ja s'accedeix a la vall, tant pel camí de l'esquerra (per la Collada de Coll Pa) o bé tot recte (per la Collada de Prat Primer). Els dos camins porten a Claror, l'entrada de la vall Madriu-Perafita-Claror.

Camí a Prat Primer per el Riguer, a la sortida del punt de berenada, i camí del Cortal de la Plana cap al refugi de Prat Primer.

- Una opció menys directe que el camí de Prat Primer es la pista forestal: des del mateix punt de sortida que precedentment, agafar el camí de Palomera (seguir les indicacions). Seguir-ho cap al Planell del Ras, i allà agafar la direcció de la Collada de la Caülla passant per el camí de Maïans, el camí de l'Avier (tram també conegut com el camí dels Cortals de Manyat a Claror) i el camí de la collada de Prat Primer fins arribar al refugi de Prat Primer.

b) Des del pont de la Margineda (situat a Santa Coloma)

Travessar el pont i seguir cap al Camí Ral. Continuar pel camí de Costa Seda, després per Pica Romana, direcció la Collada de la Caülla, camí dels Cortals de Manyat a Claror, el camí de la collada de Prat Primer i arribada al refugi de Prat Primer.

Encreuament a Pica Romana
(Foto: Susana Fernandes)

c) Des del Rec de l'Obac d'Andorra la Vella

Una altra opció es agafar el GR7 al Rec de l'Obac d'Andorra la Vella, seguir per el camí de Solobre i agafar direcció de la Collada de la Caülla, camí dels Cortals de Manyat a Claror, el camí de la collada de Prat Primer i arribada de nou al refugi de Prat Primer.

3.3.1.3. Des de Sant Julià de Lòria

a) Des de la font dels Traginers

A la frontera amb Espanya, agafar direcció del refugi de la Rabassa fins arribar-hi, seguir cap a Roca de Pimes, solana de Caborreu, coll de Finestres, Camp Ramonet i arribar fins al Pic Negre on ja s'entra dins el territori protegit.

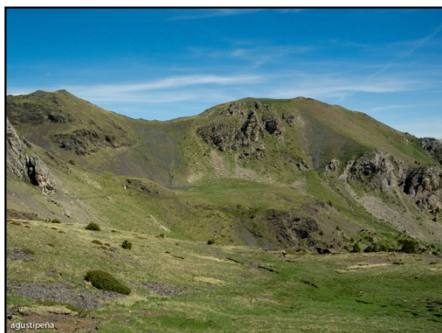

Pic Negre (Foto: Silvan Mountain)

b) Des del centre de Sant Julià de Lòria

A l'avinguda de Canòlich, agafar el camí per a vianants en direcció a Nagol. Seguir-ho en direcció a Certers, continuar fins els cortals de Manyat seguint el GR7, continuar per la Collada de la Caülla, Prat Primer i cap a la Collada de Prat Primer on ja s'entra dins la vall.

Tenir en compte que un cop al collet de Costasseda, hi ha l'alternativa d'agafar el camí que surt del pont de la Margineda d'Andorra la Vella (els 2 camins es creuen a aquest nivell i de nou a la Collada de la Caülla, el final del recorregut és el mateix).

Collada de Prat Primer , Camí de la Collada de la Caülla a Prat Primer i Collada de la Caülla (Fotos: Agusti Peña)

c) Des de Perafita

Des del port de Perafita, seguir cap a la Torre dels Soldats fins al Port Negre. Allà creuar amb el camí que surt de la font dels Traginers i prendre el mateix recorregut.

d) Per la pista forestal

La pista forestal entra des d'Espanya per la font dels Traginers, passa per la Rabassa i s'acaba a Calm de Claror (passant pel Pic Negre). A partir d'allà ja s'entra dins el territori protegit.

Pista forestal (Foto: Silvan Mountain)

3.3.1.4. Des d'Escaldes-Engordany

a) Des de la carretera de la Plana:

A una cinquantena de metres de l'encreuament entre la carretera d'Engolasters (CS-200) i la carretera de la Plana (CS-101), seguint per aquesta última s'arriba al peu del Camí de Muntanya, que és l'entrada més directa a la vall del Madriu-Perafita-Claror des d'Escaldes-Engordany.

El camí de la Muntanya i el seu empedrat original.

- A uns 2 km d'aquesta entrada, seguint per la carretera de la Plana i just abans d'arribar a la urbanització de la Plana, es troba una altra via d'accés, el Rec de l'Obac.

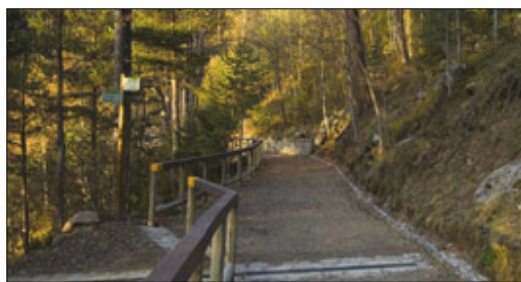
- A la Plana també hi arriba el camí de la Font de Ferro que surt del passeig del Rec de l'Obac d'Andorra.
- Hi ha una altra entrada secundària a uns 50 metres més amunt de l'encreuament de la carretera de la Plana amb la d'Engolasters, en direcció cap a Engolasters que és el camí de les Molleres.

Camí de les Molleres

b) Des del Circuit de les Fonts

A l'últim revolt de la carretera d'Engolasters (CS-200), s'arriba a l'aparcament del Circuit de les Fonts. De fet des d'aquest aparcament, aquesta entrada esdevé una de les portes principals a la vall des d'Escaldes-Engordany. Des d'aquí s'agafa el camí dels Matxos cap a Coll Jovell, i en aquest punt ja s'entra en la zona protegida pel mateix camí que baixa cap a Ràmio, pel camí del Solà de Ràmio o bé pel camí de la Tosa de Braibal.

Zona del Circuits de les Fonts i camí dels Matxos, adaptat per a invidents.

c) Des de l'esplanada d'Engolasters

Per la carretera d'Engolasters (CS-200) s'arriba fins al Pla d'Engolasters. En la zona de pícnic de la Font de la Closa s'hi trobem dos camins: el camí de Coll Jovell (que és el més directe), i el camí de la Canal de la Tosa, el qual enllaça amb el camí dels Matxos.

A l'esplanada d'Engolasters, camí de Coll Jovell i de la Canal de la Tosa.

d) Des del centre d'Escaldes-Engordany

Diversos camins d'entrada a vall del Madriu-Perafita-Claror estan senyalitzats des del centre urbà d'Escaldes-Engordany. Tots aquests camins estan però en un moment o un altre interromputs per la carretera de l'Obac (CS-100).

- Per l'avinguda del Pont de la Tosca i des del pont del mateix nom, s'agafa el camí de les Molleres i d'Engolasters i s'arriba a la carretera de l'Obac. Allà hi ha tres alternatives: o bé el camí de les Molleres, o bé fer un tros de carretera i, en sentit ascendent, anar cap al camí d'Engolasters que porta cap al pla i estany d'Engolasters, o en sentit descendent, agafar el camí de la Muntanya.

Camí d'Engolasters i de les Molleres

- Altres entrades secundàries des de la mateixa avinguda són el camí de la Canaleta (on després de creuar la carretera de l'Obac enllaça amb el camí de la Muntanya), i el camí de Coll de Caldes que surt a la carretera d'Engolasters.

Camí de la Canaleta i camí del Coll de Caldes

- Pel carrer de l'Obac es troba el camí de la Plana que porta cap a la urbanització de la Plana. Allí s'agafa el camí del rec de l'Obac.

Camí de la Plana

3.3.2. Recursos per al gaudi i coneixement de la vall

En relació amb els recursos oferts des de la vall i orientats als visitants, es troben:

3.3.2.1. El Portal de la Vall

El dia 19 de gener del 2015 es va inaugurar el "Portal de la vall", el centre d'atenció turístic de la vall del Madriu-Perafita-Claror, ubicat al c/Prat de la Creu 74-76, baixos (edifici comunal) a Andorra la Vella. En aquest centre, tant els turistes com els grups d'alumnes o professionals vinculats a la vall poden trobar tota la informació relativa a la vall, i veure el documental de l'Alex Tena i el Jaume Riba sobre la vall que es va presentar l'any passat coincidint amb el 10è aniversari de la vall com a Patrimoni de la Humanitat. També s'hi pot adquirir el material de marxandatge de la vall.

Aquest acostament és favorable per a la creació d'una consciència sensible a la conservació del patrimoni, dels recursos naturals i dels espais protegits. En el centre també s'hi organitzen activitats per a tot tipus de públic:

- Visites guiades per al públic general, grups, institucions culturals, col·lectius,...
- Conferències, xerrades, presentacions,...
- Tallers per a infants.

3.3.2.2. Punts i centres d'informació

Actualment no hi ha cap punt ni centre d'informació específic de la vall del Madriu-Perafita-Claror. Els visitants poden anar a buscar informació a les oficines de turisme del país, o bé, durant els mesos d'estiu, a la caseta d'informació d'Engolasters. Aquest punt però només tenen un paper informatiu i no d'atenció als visitants. Es preveu doncs, en un futur, obrir centres d'informació que serveixin al visitant per orientar-se i per adquirir la informació necessària a la seva visita. Aquests centres són molt importants perquè poden modular l'afluència de visitants entre les distintes zones de la vall.

3.3.2.3. Aparcaments

a) Des d'Encamp

Per visitar la vall des de la parròquia d'Encamp, es pot deixar el cotxe a l'aparcament de Grau Roig (accés per Els Pessons), a l'aparcament de la Ctra. de les Pardines (accés per les Agols), o bé es pot deixar el cotxe a la zona de l'estació intermitja del Funicamp, als Cortals d'Encamp (accés per Ensagents).

b) Des d'Andorra la Vella

A l'entrada principal de la vall per Andorra la Vella (a l'inici del camí de prat primer) es disposa d'un d'aparcament, just davant del berenador de la Comella. Si s'agafa l'entrada per el Pont de la Margineda, també es pot deixar el cotxe en el petit aparcament enquitranat just al costat del pont.

c) Des de Sant Julià de Lòria

L'entrada per Sant Julià de Lòria disposa dels aparcaments de Naturlandia, tant del antic camp de tir com el de les pistes d'esquí de fons.

d) Des d'Escaldes-Engordany

A l'entrada principal de la vall per Escaldes-Engordany no es disposa encara d'aparcament i s'ha de deixar el cotxe a la vora de la carretera. L'entrada per la Font de la Closa, al pla d'Engolasters, sí disposa d'un terreny sense enquitranar per deixar-hi el cotxe. Per últim, hi ha un aparcament a l'entrada del Circuit de les Fonts, i també es pot deixar el cotxe en l'aparcament del Camp del Serrat, al costat del llac d'Engolasters.

3.3.2.4. Controls d'accessos

Actualment no hi ha cap control d'accés a la vall. En un futur, es preveu, al costat dels principals aparcaments que es troben a les portes de la vall, que s'hi situïn els controls d'accessos, que constituïran punts des d'on es reguli el trànsit rodat, i on es proporcioni informació a tota persona que ho requereixi, plans de situació, fulletons informatius i consells als visitants, etc.

3.3.2.5. Xarxa de senders

L'interior de la vall es troba recorregut per una extensa xarxa de senders que travessen la vall de sud a nord i d'est a oest, amb més o menys desnivell i/o dificultat. Aquesta extensa xarxa de senders presenta trams que la fan no accessible a certs tipus de públic, doncs ens trobem en un espai natural d'alta muntanya.

La xarxa principal de senders, accessibles en general a un ampli nombre de visitants, són aquells que poden figurar en publicacions generals divulgatives, mentre que per a la resta d'itineraris previstos s'adverteix un ús públic més limitat.

La vall disposa de plànols de senderisme (escala 1:25.000) amb rutes recomanades, de dificultat i interès divers:

Ruta 1: Volta a Ràmio des de la font de la Closa (circular)

Dificultat II (la més simple de totes, perfectament senyalitzada, no obstant es recomana un mínim de condició física)

Ruta 1bis: Engolasters - Fontverd - la Plana (travessa: faran falta 2 vehicles per poder efectuar aquest itinerari.)

Dificultat II (Recorregut curt, fàcil i molt ben senyalitzat, no obstant es recomana un mínim de condició física)

Ruta 2: Madriu - collada de la Maiana - Perafita (circular)

Dificultat III (Recorregut amb desnivell però sense cap altra dificultat, no obstant es recomana un mínim de condició física)

Ruta 3: Àgols, estany de l'Illa - Madriu, des d'Engolasters (circular)

Dificultat IV (Recorregut llarg i complet. No té dificultats tècniques ni passatges complicats, però cal un mínim d'experiència i una condició física mitjana)

Ruta 4: Estany de la Nou-Claror-Perafita (circular)

Dificultat III (Recorregut complet on es recomana una condició física mitjana)

Ruta 5: Prat Primer i Calm de Claror (circular)

Dificultat IV (Recorregut amb molt desnivell, on és necessària una bona condició física)

Ruta 6: Estany de l'Illa des de Grau Roig (circular)

Dificultat III (Recorregut magnífic, molt alpí i d'alta muntanya amb dificultat moderada pel fort desnivell i terreny tècnic a prop dels Pessons i on es recomana bona condició física)

Ruta 7: La Tosa del Braibal i estany Blau (circular)

Dificultat IV (Recorregut sensacional, magnífic, complet i una mica exigent, on cal certa experiència i bona condició física)

Ruta 8: Cim de Perafita des de l'estany de la Pera (circular)

Dificultat V (Recorregut espectacular, exigent i amb algun pas complicat, apte a persones acostumades a fer alta muntanya. Excursionistes novells, abstenir-se)

Ruta 8bis: Perafita-Maiana-Tosa Plana-Torre dels Soldats-Claror-la Nou (circular)

Dificultat IV (Recorregut exigent però apte per a persones acostumades a fer alta muntanya. No recomanat per excursionistes novells)

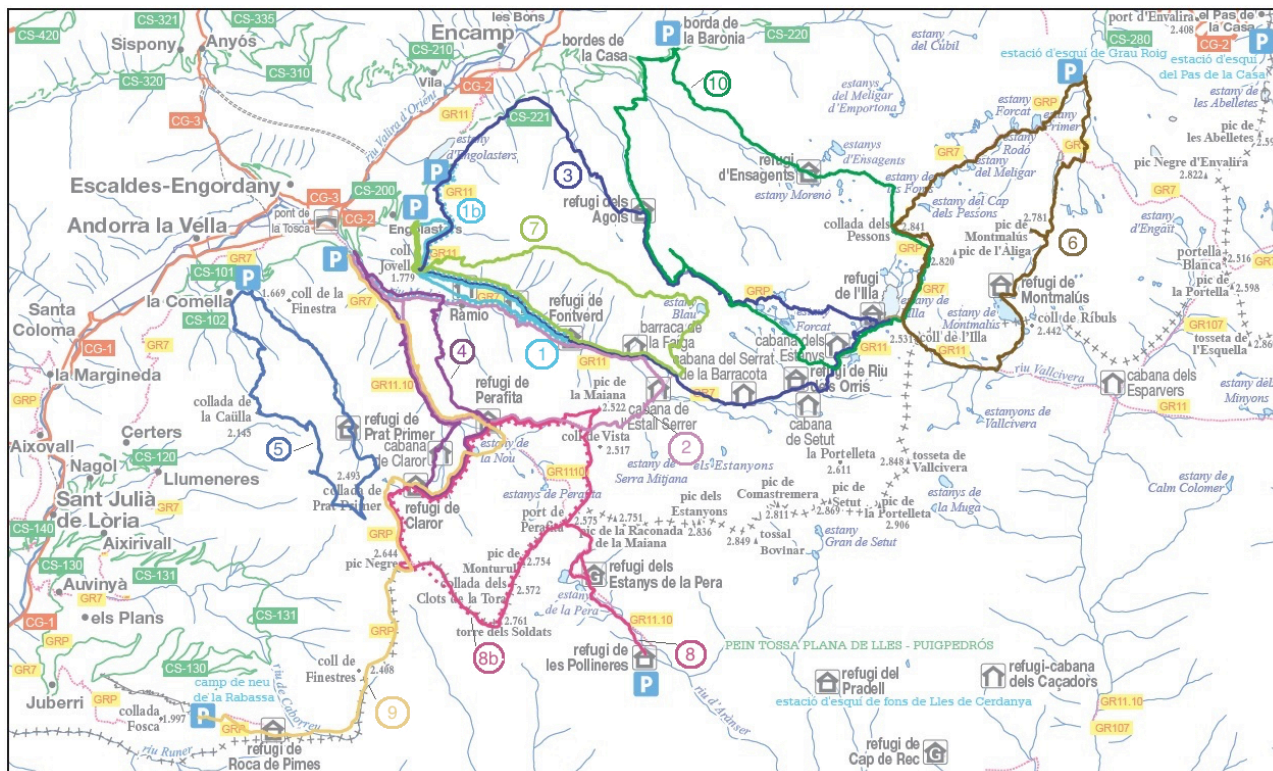
Ruta 9: La Rabassa-Claror-Perafita-la Plana (travessa: faran falta 2 vehicles per poder efectuar aquest itinerari.)

Dificultat II (Recorregut complet i ben senyalitzat, no obstant es recomana un mínim de condició física)

Ruta 10: Ensagents-estany de l'Illa des dels Cortals d'Encamp (circular)

Dificultat IV (Recorregut llarg i complet. No té dificultats tècniques ni passatges complicats, però cal un mínim d'experiència i una condició física mitjana)

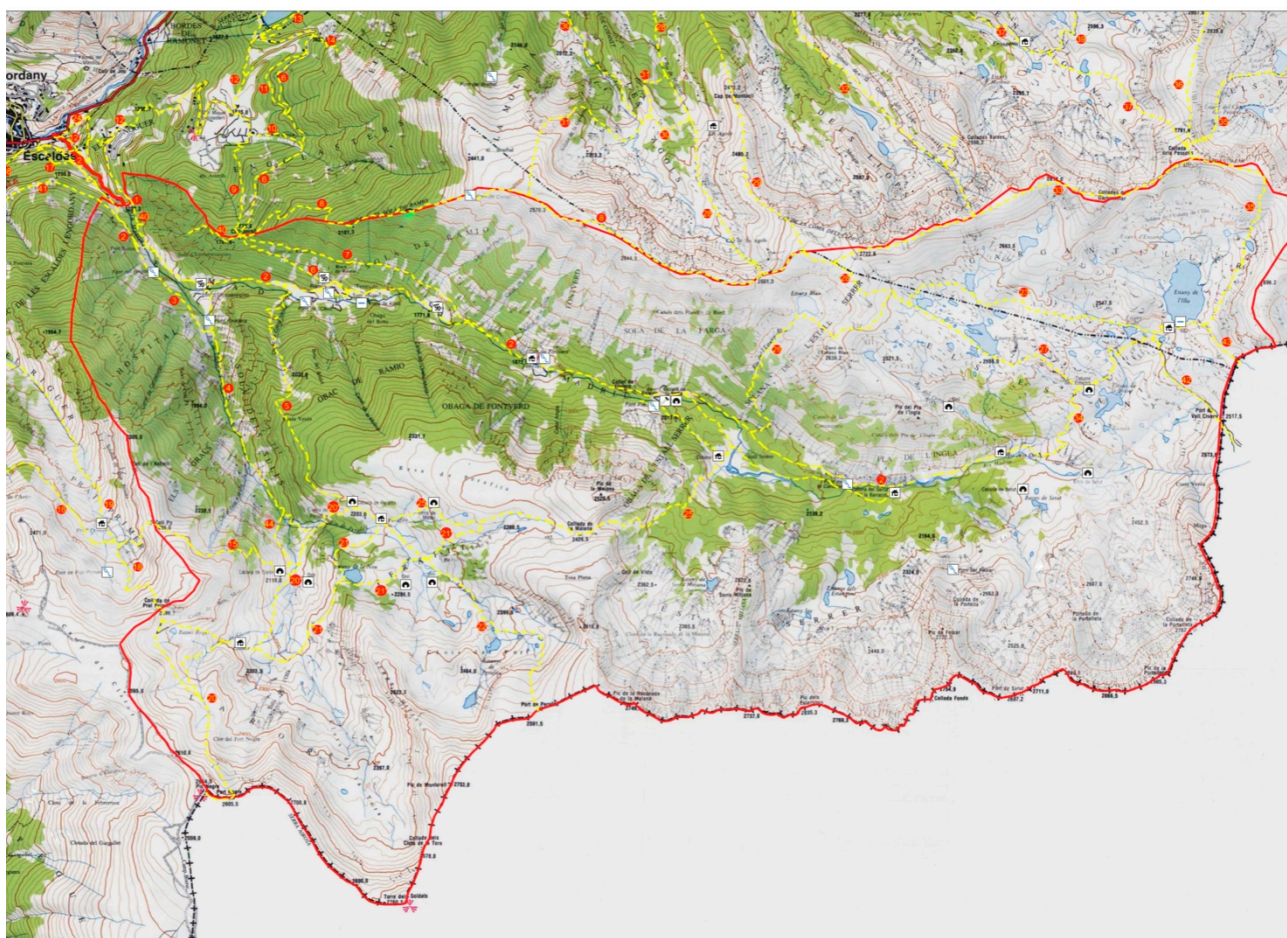

Paral·lelament, els senders més representatius de la xarxa principal poden ser objecte de senyalització interpretativa per mostrar als visitants les característiques principals d'aquesta vall.

Tota aquesta extensa xarxa de camins existents pot ésser recorreguda independentment pels visitants o bé poden ésser acompanyats per un guia.

Xarxa principal de senders:

A banda dels camins oberts arran de les diferents activitats humanes que s'han desenvolupat al Madriu-Perafita-Claror, hi ha dos senders de gran recorregut (GR7 i GR11) que travessen la vall, a més del GRP traçat a iniciativa de la Federació Andorrana de Muntanyisme (FAM). Aquest sender ressegueix pràcticament totes les carenes del Principat, en un itinerari de cent quilòmetres dividit en diverses etapes. En concret, tres d'aquestes etapes transcorren totalment o parcialment per l'interior de la vall. La primera, començant des de Juberri, acaba al refugi de Perafita, amb un recorregut de 15,5 km. La segona, una mica més curta (10km si fa no fa), connecta el refugi de Perafita amb el de l'Illa. I la tercera, de poc més de 18km, va des del mateix refugi de l'Illa fins a la cabana de Siscaró. Cap d'aquests recorreguts, que es poden fer tot seguint les marques pintades a la roca (una banda groga damunt d'una altre vermella, a manera de fites), no inclou trams especialment difícils o perillosos. En trams on el GRP coincideix amb un GR, prevalen les marques d'aquest darrer (una banda blanca damunt d'una de vermella). A més, en tots els encreuaments hi ha senyalització corresponent per evitar possibles confusions.

1. Camí de les Molleres
2. Camí de Muntanya GR7/GR11/GRP
3. Camí de la Font de Boïgot
4. Camí de Perafita GR11.10
5. Camí de la tallada o del Ròdol
6. Camí del Matxos/ GR11
7. Camí del Solà de Ràmio
8. Camí de la Tosa de Braibal
9. Camí de coll Jovell
10. Camí de la Canal de la Tosa
11. Circuit esportiu de les Fons
12. Camí d'Engolasters
13. Camí de l'estany d'Engolasters
14. Camí de les Agulles d'Engolasters
15. (sense nom)
16. Camí dels Cortals de Manyat a Claror
17. Camí de la Canaleta
18. Camí de la Collada de Prat Primer
19. Camí de Prat Primer
20. Camí del Port Negre/GRP
- 20' Camí de Claror (variant)
21. Camí de l'Estany de la Nou/ GRP
- 21'. Camí de l'Estany de la Nou
22. Camí del Port GR11.10
23. (sense nom)
24. Camí de Coll de Caldes
25. Camí de la Collada de la Maiana /GRP
26. Camí de l'Estany Blau
27. Camí dels Forcats (de les Àgols al Madriu)
28. Camí de les Àgols
29. Camí del Serrat de Montuèll
30. Camí de les Àgols pel Serrat de Codinet
31. Camí de les Àgols per la Tosa de Braibal
32. Camí de la Coma del Lops
33. Camí de l'Estany Blau a les crestes de Gargantinar
34. Camí dels Estanys
35. Camí de la Collada de Pessons/GR7/ GRP
36. Camí de Pessons
37. Camí d'Ensagents
38. Camí de la Plana
39. Camí dels Estanys d'Ensagents
40. Camí d'enllaç a la via ferrada del Roc d'Esquers
41. Camí del Rec nou de l'Obac
42. Camí del Pla de Vallcivera
43. (sense nom) GR 11
44. Camí de Claror

3.3.2.6. Miradors panoràmics

Aquestes aturades en el camí aproximen d'una manera molt gràfica els fenòmens naturals al visitant i li proporcionen els elements necessaris per facilitar la seva identificació.

Actualment només hi ha un mirador equipat, que és el mirador del camí de les fonts a Engolasters, però es preveu poder equipar-ne d'altres, com per exemple a Coll Jovell, al Roc de l'Estall (per sobre de la borda de Casa Molines), a la Collada de la Maiana, al Pic Negre, a la Collada de Pessons o a la Tosa de Braibal.

3.3.2.7. Ascensions i escalades

Els pics i carenes de la vall del Madriu-Perafita-Claror i de la seva zona també proporcionen a l'aficionat a l'escalada i el muntanyisme força possibilitats de practicar aquests esports durant tot l'any. Hi ha diverses zones de la vall on escaladors i alpinistes poden trobar vies de diferents graus de dificultat, des de pràcticament el nivell més baix, idoni per l'aprenentatge, fins a nivells extrems, on les característiques de la roca i les condicions climàtiques permeten la pràctica de l'escalada esportiva i de ascensions per a les quals convenen coneixements sobre les tècniques i l'equipament necessaris per a l'alta muntanya.

a) Zones d'Escalada i vies ferrades

- “Boulder”(bloc) de Coll Jovell

A l'últim revolt de la carretera d'Engolasters s'ha d'agafar el GR11 en direcció sud-est, cap a Coll Jovell; després d'una caminada d'uns quinze minuts s'arriba a la zona d'escalada: petites parets granítiques, de sis a divuit metres de llarg, amb un total de quaranta-una vies obertes, amb graus de dificultat que van des del quart fins al vuitè. L'àrea, situada a 1.620 metres d'altitud i amb exposició nord-oest, està dividida en cinc sectors: Figa, Festa, Del Sostre, Frankfurt i Can Faltegan. Els quatre primers es troben a peu del camí dels matxos, mentre que per arribar al sector Can Faltegan, situat just a sota del Frankfurt, cal agafar el camí que baixa cap a la Font de la Closa.

- Agulles d'Engolasters

Des del mateix punt de partida que per anar al bloc de Coll Jovell, on hi ha l'aparcament del circuit de les fonts, cal seguir el camí que s'endinsa en direcció est. Al cap d'uns quinze minuts, i després d'un tram final una mica més pendent, s'arriba al peu de les Agulles d'Engolasters, a 1.740 metres d'alçada. Hi ha disset vies amb exposició nord-oest, equipades amb parabolts d'M10 per la Federació Andorrana de Muntanyisme. Els graus de dificultat van des del quart fins al 6b+, i els llargs oscil·len entre els quinze i els trenta metres.

1	Directa plus, placa	15 m	5c+
2	Fissura Carricrudo	15 m	4
3	Placa Xamonix	12 m	6b+
4	Aresta L.P.P.	15 m	5b
5	Via del davant	15 m	5a
6	Placa directa rip	20 m	5c
7	Superfissura	18 m	5c
8	Diedre verd	15 m	4b
9	Placa Shiva	15 m	6a

10	Fissura Rajolí	12 m	4+
11	Fissura bruta	15 m	4+
12	Placa bau	15 m	4+
13	Placa Cuñayo	15 m	5b
14	Placa fissurada	20 m	4
15	Via de la llastra	25 m	4+
16	Via dels sostrets	28 m	6a
17	Via Chapeau	28 m	6a

- Pic de Ríbuls

El pic de Ríbuls (2.827) és un dels cims que tanquen el circ dels Pessons. L'aproximació més habitual és des de l'aparcament de l'estació de Grau Roig: es puja fins a l'Estany Primer i després de vorejar la riba es deixa el camí, que segueix cap a la dreta, per continuar per mig de la vall seguint el curs del rierol. Després d'hora i mitja de camí, aproximadament, s'arriba al peu de la paret. L'escalada es desenvolupa principalment en fissura i diedre, i és recomanable portar equipament per al fred, fins i tot en ple estiu, per l'alçada i l'exposició de les vies. Un cop s'assoleix el cim, el descens es fa seguint la carena en direcció est fins al coll, i des d'aquí es baixa per un fort pendent seguint una traça de camí en direcció nord fins al peu de la paret.

1) Via "Amanecer" (180 metres)

Via de cinquè i cinquè superior amb un pas de sisè que puja per la placa de grans dimensions que hi ha al mig del vessant est. Està equipada amb claus i espits. Cal portar deu bagues exprés, material per a les reunions i un joc de fissuriers. Tres quatre llargs, de quaranta metres els dos primers i de cinquanta metres els dos altres, i des de la darrera reunió cal muntar un ràpel d'uns 15 metres per baixar de l'esperó i assolir el cim.

2) Via "Sol Solet" (150 metres)

La via puja a uns vint metres de la via "Amanecer" pel mig de la pilastra que sobresurt entre el gran diedre que tall tota la paret i el diedre més petit de l'esquerra, al costat de la placa. A dalt de la pilastra cal superar un desplom abans d'arribar a un tram més fàcil que enllaça amb la tercera reunió de la via "Amanecer" i seguir el recorregut d'aquesta fins al cim. La dificultat de la via és cinquè superior, amb passos d'A2. Està equipada amb claus i bagues de cordino. Cal dur deu bagues exprés, material per les reunions, un joc de fissures i alguns claus.

3) Directa a l'esperó N-O (270 metres)

La via comença en el punt més baix de l'esperó i a partir del cinquè llarg segueix el recorregut de la clàssica. Els quatre primers llargs tenen entre 15 i 25 metres, amb dificultat de quart, cinquè i cinquè superior, tret del primer tram, de tercer grau. Està equipada amb claus i cal portar deu bagues exprés, material per les reunions, un joc de fissures i un joc de friends.

4) Clàssica a l'esperó N-O (240 metres)

Escalada de tercer i quart, amb alguns trams de cinquè, que arrenca de la canal que hi ha a la dreta de l'esperó. La canal sovint està humida i s'hi pot trobar neu al peu de la paret fins començament d'estiu. La via ofereix cinc llargs d'entre trenta i quaranta metres i està equipada amb claus. Són necessàries vuit bagues exprés, material per a les reunions i un joc de fissuriers. Al final de la via cal muntar un ràpel de prop de quinze metres per baixar de l'esperó i seguir la carena fins al cim.

• Roc de la Guilla

És un conjunt rocós de granit, amb exposició oest i situat a 1.400 metres, on hi ha obertes un total de 33 vies, equipades amb parabolts d'M10, de llargàries que van dels 6 als 25 metres i que permeten practicar diferents modalitats d'escalada. Hi ha cinc vies de grau 5 de dificultat i la resta de diverses gradacions de 6, tot i que hi ha alguns llargs de 7^a i 7c. Integren la zona d'escalada tres sectors: El Rebedor, Fa Temps, i Can Caire.

1	Brutto tempo	15 m	5c
2	Independència total	15 m	5b
3	Classificació ACR	18 m	6a
4	La pedra é mobile	15 m	7c
5	Caire rai	15 m	5a
6	Els furtius	15 m	5c
7	L'inacabable	15 m	5a
8	Sorra de dos	15 m	5b
9	Quatre passes	10 m	6b
10	Els mataplats	10 m	6b

11	Carrer formigues	10 m	6a
12	Som i serem	10 m	6a
13	Vais vere volare	10 m	6b
14	Del roc no es guilla	10 m	6a
15	El cuc	10 m	6a+
16	Els perdigons ens toquen els collons	10 m	6a+
17	Al tanto amb el green-pi	6 m	-
18	Sònia	6 m	-
19	Quincalla-boy e quincalleta	6 m	-
20	Terra promesa	6 m	-

Vies ferrades:

• Roc d'Esquers

Via ferrada orientada al sud-oest, de nivell entre fàcil i mitjà. Per arribar-hi cal pujar 50 metres des de l'encreuament de la carretera de la Plana cap a Engolasters i agafar a la dreta el camí de les Molleres Seguint aquest camí trobarem el desviament cap al peu de la via. El desnivell és de 250 metres fins al 1.780 d'alçada del cim. L'ascens pot durar entre una hora i tres quarts i dues hores; el descens a peu, en canvi, es fa en una hora. Cap el final de l'ascensió, i cal travessar un pont tibetà amb unes vistes espectaculars.

b) Escalades Hivernals

- Pic dels Pessons pel corredor Oriol Majó

Es tracta d'un corredor de neu i gel a la paret nord del pic dels Pessons. El temps d'aproximació és d'unes dues hores- és convenient anar-hi equipats amb esquís o raquetes de neu- des de l'aparcament de Grau Roig. El desnivell de la via se situa en 200 metres, amb una inclinació constant d'entre 50 i 55 graus però amb algun passatge de 60 graus en mixt (gel i roca). En els darrers vint metres la inclinació arriba a 80 per cent fins a la cornisa. El material necessari inclou piolets i grampons tècnics, corda, casc, algun cargol de gel, un parell d'àncores i un joc de fissurats. El temps per a l'ascensió és d'entre dues i tres hores, i el descens es pot fer per la canal dels Isards, entre el pic de Pessons i el de Ríbuls, tot i que també es pot baixar per la collada de Pessons.

- Pic dels Pessons pel corredor Nord

Via situada entre el corredor de Oriol Majó i la canal dels Isards, d'ascensió relativament fàcil fins al tram final, on una cornisa gegantina sol tancar el pas de sortida. En aquest cas, cal continuar per l'esperó de neu de l'esquerra, amb forta inclinació. La resta de la via té un pendent sostingut d'entre 40 i 45 graus. No és gens recomanable intentar l'escalada després d'una gran nevada o bé amb molta calor, per l'elevat risc d'allaus. El desnivell total és d'uns 200 metres i el temps de via pot oscil·lar entre una i dues hores, segons l'estat de la neu. L'equipament imprescindible consta de piolets i grampons tècnics, corda, casc, cargols de neu i un parell d'àncores.

- Pic de Montmalús pel corredor nord-oest

El corredor, de 250 metres de desnivell, es troba encaixat entre dos esperons rocosos, amb un pendent que no sobrepassa els 40 graus, fins al tram final, força espectacular, on la inclinació pot superar els 50 graus. El temps d'ascensió oscil·la entre una i dues hores, segons les condicions de la neu. S'hi accedeix des de l'Estany Primer pel camí que surt cap a l'esquerra en direcció sud, després d'una aproximació d'una hora i mitja. El descens segueix la via normal del coll de Montmalús. Piolets, grampons, casc, corda i alguna àncora de neu integren el material recomanat.

- Pic de Montmalús pel corredor Occitània

Via estreta i encaixonada, situada a la dreta del corredor nord-oest, amb una inclinació constant d'uns 55 graus. Segons l'època de l'any, és possible trobar-hi algun tram en mixt i algun ressalt curt de dificultat superior a la resta de la via. El darrer tram es comú al corredor nord-oest, amb el qual conflueix en un collet a prop de la carena. Es triga entre una hora i mitja i dues hores a superar els 160 metres de desnivell de la via. L'equipament necessari consta de piolets i grampons tècnics, corda, casc, algun cargol de gel, un parell d'àncores, dos o tres pitons de roca i un joc de fissures.

- Pic del Cubil pel corredor sud-est

El pic de Cubil i el pic Baix del Cubil tanquen el circ dels Pessons pel vessant nord. S'hi accedeix pel camí que parteix cap a la dreta des de l'Estany Primer, després d'una hora i mitja d'aproximació. El corredor sud-oest és un pendent de neu de 300 metres, amb una inclinació que varia en trams entre els 40 i els 50 graus i que no presenta dificultats destacables, tret de les cornisses que es formen al final de la via. Per a l'ascensió es pot trigar entre una hora i una hora i mitja, i es recomana anar-hi equipats amb piolet, grampons, casc, corda i un parell d'àncores. Per baixar cal anar a trobar el coll que hi ha entre el cim i el pic d'Ensagents, a l'esquerra, i seguir per un pendent marcat, d'uns 200m, en el vessant de Pessons.

- Pic del Cubil pel corredor nord

Via d'aproximació llarga -unes tres hores des de la carretera-, tot i que es pot reduir considerablement si s'agafa el telecadira del Cubil. L'ascensió també es llarga: cal superar 400 metres de desnivell, per a la qual cosa es necessitaran unes dues hores més o menys, segons les condicions de la neu. L'ascensió, tanmateix, no presenta gaires dificultats. Es tracta d'un pendent de neu amb un desnivell mitjà d'uns 40 graus i algun ressalt una mica més inclinat, que puja directament des del peu del pic fins a la carena. La ruta de descens més recomanable és l'aresta nord-oest, llarga però sense cap dificultat. També es pot baixar pel corredor de la Diagonal, situat just a la dreta del corredor nord, i amb una inclinació d'uns 35 graus.

- Tossa del Braibal per corredor Spaguetti Bolognesa

Des de les bordes del castellar, als Cortals d'Encamp, se segueix el camí senyalitzat fins al refugi dels Agols; des

d'aquest punt cal caminar encara mitja hora fins al peu de la canal. En total, l'aproximació a la via és d'unes dues hores o dues hores i mitja, segons l'estat de la neu. La via, amb un desnivell de 250 metres, comença amb una rampa d'uns cent metres amb una inclinació d'uns 50 graus, al final de la qual es munta la primera reunió. Tot seguit, cal superar algun pas tercer en roca per accedir al corredor glaçat, amb un pendent de 45 graus, que condueix a la segona reunió, trenta metres més amunt. Fins a la tercera reunió, al peu d'un petit mur, cal pujar una rampa d'uns vuitanta metres i un pendent del 65 per cent. Des d'aquí hi ha dues opcions: la via normal, que segueix cap a la dreta amb algun pas de quart i rampes de 65 graus, o bé seguir la variant Spagetti Carbonara, més directa i difícil, que s'enfila per un canaló estret de 70 graus amb passos de quart superior. El descens segueix la carena en direcció nord-oest, per anar a trobar el camí que ve de Coll Jovell i tornar al refugi. L'ascensió pot durar entre dues i tres hores i cal anar equipats amb piolet, grampons, casc, corda, tascons i friends.

- Tossa del Braibal. Esperó nord a la punta Rosly

Des del refugi dels Agols se surt en direcció sud-oest fins arribar al peu de la carena que uneix la Tossa del Braibal amb el cap de les Agols. Al bell mig d'aquesta carena hi destaca l'esperó de la punta Rosly, de 200 metres de desnivell i d'ascensió molt difícil interior. El primer llarg, de 40 metres, comença amb dificultats de 3+ i 4, i segueix el fil de l'esperó i una placa per continuar per una fissura obliqua amb un pas de cinquè. Cal progressar cap a l'esquerra per, posteriorment, recuperar el fil de l'esperó per un sistema de fissures horitzontals. Una fissura vertical amb passos de 5 i 5+ condueix a un ressalt on es munta la primera reunió. Segueixen tres llargs de 40 metres no gaire complicats fins al peu de dos diedres. Cal pujar pel de l'esquerra i superar una bavaresa de cinquè fins a sota d'un esplom que s'evita amb un flanqueig cap a l'esquerra. La reunió es munta al capdamunt del desplom per sortir tot seguit per la dreta i anar a trobar l'últim bloc gros de l'esperó. Es puja per una placa amb una fissura cega fins a una altra d'horitzontal que cal seguir uns dos metres cap a l'esquerra per assolir el final de les dificultats i ascendir fàcilment al cim. El descens es fa per l'est fins a una collada on neix una canal ampla i fàcil, amb un gran bloc característic al mig, que baixa fins a la vall de les Agols. L'ascensió pot durar unes dues hores i convé portar cinc bagues exprés, cinc més de variades i un joc d'empotraders.

c) Ascensions

- Pic de Monturull (Torre dels Soldats)

Des del pont de Sassanat se segueix el GR7 fins a Entremesaigües, on cal girar a la dreta per iniciar la pujada al refugi de Perafita i l'Estany de la Nou. Un cop arribats a l'estany, se segueixen les fites del GRP fins al refugi de Claror, i des d'aquí es remunta la tartera que baixa del pic Negre fins a assolir el coll. Després només cal seguir l'ampla carena fins al cim. El descens es fa per la mateixa ruta.

Temps aproximat: 8 hores (es pot fer en dos dies, fent nit al refugi de Claror) Desnivell: 1.350 metres Dificultat: mitjana

- Pic de la Portelleta (Tossa Plana de Lles)

Es remunta el curs del Madriu fins al refugi del Riu dels Orris, on es travessa el riu i se segueix cap al sud, remuntant pendents d'herba i patamolls fins a la zona superior de tarteres. Una canal pedregosa i força pendent condueix al port de Setut, des d'on s'ha de tombar cap a l'est seguint el fil de la cresta rocosa fins al pic de Setut. L'ascensió continua en direcció sud-est, i cap a l'est poc després, per l'aresta gairebé plana i la rampa herbosa que duu al cim. Pel descens cal agafar pendents fàcils, al nord-est, que condueixen a la collada de la Portelleta, i des d'aquí baixar una rampa costeruda de pedra fina fins al peu del circ de la Portelleta, per continuar en direcció nord fins al riu Madriu.

Temps aproximat: 2 hores (des de Setut fins al cim) Desnivell: 600 metres Dificultat: mitjana/alta
--

- La Muga, per l'aresta Nord-Est

Des del refugi de l'Illa s'agafa el camí que surt el sud-est en direcció al port de Vallcivera. Es travessa el port i se segueix en diagonal cap a la dreta, en direcció al vessant nord-oest de la Muga fins al peu de l'aresta que destaca

a l'esquerra. El primer tram, força aeri, guanya alçada ràpidament entre gendarmes i bretxes, tot i que no presenta grans dificultats. A partir d'aquí, l'aresta es va eixamplant de mica en mica fins al cim. El descens es fa per l'aresta oest fins al coll de la Muga i es desfà camí fins al coll de Vallcivera i el refugi.

Temps aproximat: 2 hores (des del refugi) Desnivell: 400 metres Dificultat: mitjana/alta
--

- Cap de les Agols

Pujar per la Carretera dels Cortals d'Encamp (CS220) fins a la carretera de les Pardines (PK 3,5). Trobem uns dipòsits d'aigua i s'ha d'agafar el camí que hi ha a la seva esquerra, marcat amb punts grocs, fins trobar el camí de les Agols. Seguir el camí fins el refugi de les Agols. Un cop al refugi seguir les indicacions del pic de les Agols, passant per la cresta de l'estany Blau, arribarem als estanys Forcats des d'on es pot divisar el refugi i l'estany de l'Illa.

Temps aproximat: 5 hores Desnivell: 1.100 metres Dificultat: mitjana
--

- Alt del Griu i Pic d'Ensagents

A la Carretera dels Cortals d'Encamp (CS220), a l'alçada del rocòdrom iniciar el camí cap al riu, travessant un pont suspès. Seguir la pista fins trobar un rètol de fusta que indica camí del bosc del Campeà. Seguir els punts grocs fins arribar al Prat de Baix i seguir per on un rètol de fusta indica a l'esquerra, Collada d'Entinyola i arribar als estanys d'Ensagents. Des d'aquí pujar al pic del Griu seguint el camí de l'esquerra. Baixar seguint la carena per arribar a les Collades Baixes d'Emportona, i finalment arribar al pic d'Ensagents. Si es vol, continuar per la carena fins la Collada dels Pessons.

Temps aproximat: 4 hores Desnivell: 700 metres Dificultat: mitjana- alta
--

3.3.2.8. Esquí de muntanya, raquetes, pràctiques hivernals

L'esquí de muntanya o les passejades en raquetes són esports que enganxen. L'entorn verge i salvatge en el qual es desenvolupa, la satisfacció d'assolir un cim, el fet de trepitjar neus verges, l'esforç, els increïbles paisatges, les vistes... són tot un aglomerat de sensacions úniques de llibertat que ofereixen aquestes pràctiques hivernals. La vall del Madriu-Perafita-Claror presenta un entorn immillorable per la seva pràctica.

Tot i ser esports minoritaris, durant els últims anys el nombre de practicants ha anat creixent espectacularment. Però encara que siguin esports a l'abast de molta gent, això no vol dir que siguin senzills, especialment en el cas de l'esquí de muntanya. Requereixen un bon coneixement del medi i de les tècniques bàsiques per poder practicar-los amb seguretat i gaudint de les increïbles sensacions que poden oferir. La vall és un espai d'alta muntanya, i la neu pot amagar sorpreses desagradables. A més de coneixements d'esquí, cal tenir uns coneixements elementals de muntanya. En concret, cal tenir nocions bàsiques d'orientació, saber interpretar un mapa, meteorologia, primers auxilis...

L'esquí de muntanya no és un esport exempt de riscos: es pot fer una caiguda en el descens, caure en zones alpines amb inclinacions pronunciades, caure en un desnivell que la neu ha amagat... Abans de planejar una travessa amb raquetes o bé esquís de muntanya per la vall cal un gran coneixement de la zona i un equip adaptat. I sobretot, cal prestar particular atenció als perills naturals de la muntanya ja que no estan senyalitzats. Es poden produir allaus naturals o accidentals a causa de febles sobrecàrregues (pas d'un animal, per exemple). De fet, la zona situada al entre Ràmio i Fontverd és una zona especialment activa. Però no és la única. Es doncs imprescindible consultar les condicions meteorològiques i el butlletí d'allaus abans de cada excursió.

La vall del Madriu-Perafita-Claror ofereix doncs un entorn ideal per la pràctica de l'esquí de muntanya o les passejades en raquetes, però són pràctiques que no estan exemptes de perill, sobretot en aquesta vall on encara hi ha moltes zones sense cobertura telefònica.

En tot cas, cal recordar que l'usuari està sota la seva responsabilitat.

3.3.2.9. Allotjament

A banda dels refugis que detallarem a continuació, a la vall del Madriu-Perafita-Claror també hi ha cabanes de pastor que ofereixen refugi per la pluja (no estan preparades per dormir-hi, però es permet fer-ho) i les bordes, que són de propietat privada i on poden òbviament allotjar-se els seus propietaris. L'acampada lliure no està permesa però si el bivac controlat.

La xarxa de refugis escampats tant per la vall com en el perímetre de protecció facilita la planificació per sortides d'un dia o de cap de setmana, i per a travesses o estades de durada més llarga. Actualment, tots els refugis de la vall estan oberts tot l'any i són lliures (no-guardats), a l'excepció del refugi de l'Illa que es va transformar en un refugi guardat l'any 2017, amb l'objectiu de dotar la vall amb un allotjament que correspongués amb l'estàndard que s'espera d'un Patrimoni de la Humanitat.

- **Refugi de l'Illa**

Refugi, situat a 2.480m d'altitud, en la riba de l'estany de l'Illa i al sud de les crestes de Gargantillar i dels pics dels Pessons i de Ríbul. Únic refugi guardat de la vall. Té una capacitat per a una cinquantena de persones en la part guardada del refugi, i unes 10 places lliures.

- **Refugi del Riu dels Orris**

Refugi situat a 2.230m, a la riba del riu dels Orris, al sud-est del pic del Pla de l'Inglà i a prop de la cabana de Setut. Amb llar de foc, taula, bancs i porxo per a la llenya. Per a sis persones.

- **Refugi de Perafita**

Està situat a 2.200m, a prop de l'estany de la Nou i a l'oest de la collada de la Maiana. Amb llar de foc, taula, bancs i porxo per a la llenya. Per a sis persones.

- **Refugi de Claror**

Està situat a 2.280m, prop de Basses Roges, al vessant nord del pic Negre. Té llar de foc, taula i bancs. Per a vint persones.

- **Refugi de Fontverd**

Refugi situat a 1.880m d'altitud, al nord del pic de la Maiana i al sud de la carena que uneix el pic de les Agols amb la Tossa de Braibal. Disposa de llar de foc, taula i bancs. Aigua a prop. Té capacitat per unes catorze de persones.

Dins de la zona també:

- **Refugi de Prat Primer**

Està a 2.235m, al peu de la collada de Prat Primer i a l'oest del coll Pa. Té llar de foc, taula, bancs i porxo per a la llenya. Amb capacitat per a deu persones.

- **Refugi de Montmalús**

Situat a 2.445m, en la riba de l'estany de Montmalús, al vessant sud del pic del mateix nom. Disposa de llar de foc, taula i bancs. Té capacitat per a deu persones.

- **Refugi d'Ensagents**

Està a 2.425m d'altitud, entre els estanys d'Ensagents i Moreno, al sud-oest de l'alt del Griu i del pic d'Ensagents. Té llar de foc, taula i bancs. Servei d'aigua al costat. Per a catorze persones.

- **Refugi de Les Agols**

Està a 2.230m d'altitud, sota el Cap de Montuèl, a la dreta del riu de les Agols. Servei d'aigua al costat. Té llar de foc, taula i bancs. Amb capacitat per a sis persones.

3.2.2.10. Exposicions

A part de la exposició itinerant per les escoles del país, i realitzada conjuntament amb la Comissió nacional d'Andorra per la Unesco, la vall posseeix alguna exposició itinerant per apropar el seu coneixement a tota aquella entitat o institució que estigui interessada. Aquests recursos no només es centren en aspectes estrictament naturals, sinó que també aborden aspectes socials i culturals relacionats amb la vall.

3.3.3. La caça i la pesca

La caça i la pesca són activitats que sempre s'han desenvolupat a la vall i que són compatibles amb la inscripció al patrimoni mundial, atès que són activitats tradicionals que no posen en perill els valors de l'espai.

Són activitats de lleure, regides per les mateixes lleis i normatives que s'apliquen a la resta del territori andorrà:

- la llei de caça
- el reglament d'aplicació de la llei de caça
- el reglament de funcionament i gestió dels vedats de caça
- el reglament de gestió i caça d'espècies sotmeses a pla de caça en terreny cinegètic comú
- el reglament de caça de l'isard
- la llei de pesca
- el reglament de pesca

3.3.4. Valoració global dels recursos d'ús públic

3.3.4.1. Anàlisi

La vall del Madriu-Perafita-Claror ofereix una diversitat de recursos naturals i culturals a tota aquella persona interessada en aproximar-se a la vall. Aquests recursos van des d'aquells que deriven del gaudi in situ de la riquesa natural i cultural de la vall (itineraris, refugis, miradors panoràmics, etc.) a aquell altre tipus de recursos més divulgatius, com ara exposicions, centres d'informació i d'interpretació, etc. En aquests últims, la informació i els seus suports podran ser oferts gratuïtament, cedits temporalment a entitats i institucions o bé ésser adquirits a través de la compra.

Els accessos a la vall són molt nombrosos. A part dels accessos principals, cada un d'aquests camins sol tenir bifurcacions, o alternatives. Està previst reforçar la senyalització, i sobretot, s'està treballant per unificar-la i que tota presenti el mateix disseny i la mateixa informació. En un altre sentit, s'adverteixen actuacions que contribueixin a facilitar l'accés als llocs més emblemàtics de la vall i el seu gaudi a col·lectius de persones discapacitades, amb el que també es possibilita la diversificació dels perfils de visitant i la prestació d'un servei de major qualitat. Així, el camí dels Matxos, adaptat als invidents en una llargada de 1,5km compleix perfectament aquests objectius.

L'extensa xarxa de refugis, dins del territori protegit com en el seu àmbit de protecció, permet l'allotjament dels turistes a la vall. Construïts principalment en la dècada de 1980, són funcionals però molt bàsics. La transformació del refugi de l'Illa en un refugi guardat ha suposat una garantia de qualitat per a l'usuari que visita aquest Patrimoni de la Humanitat.

3.3.4.2. Propostes

Es preveu que, en breu, un futur, obrir punts d'informació a les entrades principals de la vall, que serveixin al visitant per orientar-se i per adquirir la informació necessària a la seva visita. Aquest centres són molt importants perquè poden modular l'afluència de visitants entre les distintes zones de la vall.

El sistema d'atenció al públic haurà de presentar una certa flexibilitat i disposar d'àmplies franges horàries i temporals per poder atendre als visitants i realitzar atencions directes i indirectes (correu, telèfon, correu electrònic, etc.).

Finalment i des d'una òptica més global, allò que es percep com imprescindible per a la gestió de l'ús públic és la coordinació entre tots aquests recursos, sobretot tenint presents les variacions de la demanda que es poden succeir al llarg del temps. En altres paraules, la coordinació dels recursos que es troben a disposició de l'ús públic poden servir per regular l'afluència de visites a les diferents zones de la vall i, en conseqüència, poden moderar la pressió antròpica i l'impacte ambiental derivat.

3.4. Anàlisi de la demanda

Diagnosticar el tipus de demanda existent dels recursos que ofereix la vall resulta indispensable tant per valorar la capacitat d'acolliment de les distintes àrees de la vall (sens dubte, un aspecte clau de la gestió de l'ús públic), com per preveure la seva evolució i planificar els diferents escenaris d'ús públic que es poden plantejar en els propers anys.

Per a aquesta anàlisi es disposa malauradament de poques dades encara. Aquestes provenen principalment:

- De les dades dels ecocomptadors de la vall. La vall disposa de 4 ecocomptadors: un entre l'entrada per la Plana i Pont Sassanat, un col·locat abans de Coll Jovell, un abans d'arribar a Fontverd pel camí de la Muntanya i l'últim a l'alçada del refugi del Riu dels Orris. Les dades de freqüentació es valoraran des dels resultats d'aquests aparells, però aquests no abasten la totalitat de les entrades a la vall.
- De les enquestes realitzades de juny a setembre a les oficines de turisme dels 4 comuns, però ni tots els turistes passen per les oficines a demanar informació, ni aquestes estan obertes 24h/24h.

També hi ha els llibres de signatura dels refugis, però aquestes dades són fiables ja que no tothom signa els llibres de visita, i molts d'aquests han estat cremats.

3.4.1. Quantificació de la demanda

L'estudi de les dades recollides als quatre comptadors permet concloure que:

- els dies de màxima freqüentació són els mesos de juliol i agost, i els dissabtes.
- una gran majoria dels visitants de la vall fan excursions d'anada i tornada el mateix dia,
- cal remarcar també la presència de persones durant les hores nocturnes, tot i que en poca quantitat.

Les dades quantitatives obtingudes mostren un valor de 12.084 visitants a la vall al període analitzat (01 de juliol 2016 al 30 de setembre 2016), segons els comptadors situats a Pont Sassanat i al camí dels Matxos. Aquestes entrades són les més freqüentades, però no les úniques.

La mitjana diària durant aquesta època de màxima afluència és d'unes 50 persones per Pont Sassanat i unes 90 persones pel Camí dels Matxos: en total, unes 140 persones diàries. Si assumim que faciliten el 65% de les entrades a la vall, podríem deduir que l'afluència mitjana diària és de unes 215 persones, el que queda molt lluny de les 1004 persones diàries màximes admissibles segons l'estudi de capacitat de càrrega turística a la VMPC (UAB, 2015).

Un factor que convé estudiar i que resulta clau per estimar el impacte de l'ús en la vall és l'estacionalitat de les visites, és a dir, la distribució dels visitants de la vall del Madriu-Perafita-Claror al llarg de l'any. En aquest sentit, es pot afirmar que, malgrat una clara estacionalitat en les visites, principalment determinada pels períodes de vacances i, des d'una perspectiva més àmplia, també influïda pels dos períodes climàtics menys severs (primavera i estiu, així com les primeres setmanes de la tardor), la vall es visitada tot l'any.

3.4.2. Caracterització dels visitants

Referent a la caracterització de visitants, des del 2013 es realitzen, cada estiu (de juny a setembre), enquestes a les oficines de turisme dels 4 comuns. Aquestes inclouen aspectes relatius al perfil del visitant (com són la procedència, edat, vies de coneixement de l'existència de la vall, etc.), i al tipus de visita que realitza a l'entorn de la vall (durada, tipus d'allotjament, mitjans de transport utilitzats per a l'accés a la vall, etc.). També inclouen un apartat de valoracions subjectives. L'objectiu es obtenir la informació necessària per a la bona gestió de l'espai, i saber quins són els aspectes que s'han de desenvolupar i cap a quin públic han d'anar dirigits.

Campanya estiu 2015

Qüestionari visitants a la Vall del Madriu-Perafita-Claror

Data:

☐ 1 sola persona ☐ Parella ☐ Família: quantes persones:..... ☐ Grup: quantes persones:.....

Edat de cada u:

De 0 a 9 anys	De 10 a 19	De 20 a 29	De 30 a 39	De 40 a 49	De 50 a 59	De 60 a 69	A partir de 70

Nacionalitat:

Es la primera vegada que veniu a la vall del Madriu-Perafita-Claror? ☐ Sí ☐ No**Quina activitat veniu a fer?**

	Senderisme: ruta aproximada?
	Caça/pesca
	Buscar bolets/ plantes
	Observació de la natura: alguna cosa en particular?
	Observació del patrimoni cultural: : alguna cosa en particular?
	Gaudir del paisatge
	Buscar tranquil·litat
	Esport: quin? On?
	Altres?

Pernoctareu en l'espai protegit? No ☐ Sí ☐ Quants dies?- On? ☐ Refugi: quin?..... ☐ Bivac ☐ Altre : quin?Us quedaríeu al refugi guardat si ja estès en funcionament (data prevista: estiu 2017) ☐ Sí ☐ No**Com heu conegut la vall:**

	La coneixeu des de sempre
	Campanya Andorra Turisme (☐ Televisió ☐ Pàgina web ☐ Publicacions ☐ Altres
	A través les oficines d'informació: quina?
	Recomanació d'un amic/familiar?
	Recomanació d'un hotel: quin?
	Casualitat
	Publicació premsa: quina?
	Altres.....

Heu trobat la informació que buscàveu abans de la vostra visita?

☐ Sí: on?☐ No: què es lo que no heu trobat?

El anàlisis del miler d'enquestes realitzades anualment ens permet concloure:

- Perfil del visitant

Edat: hi ha gent de totes les edats que pugen a la vall, i la franja més representada es continua situant entre els 30 i els 49 anys (es situa entorn del 50%).

Nacionalitat: encapçalen la llista espanyols, seguits de francesos, i de manera més tímida els visitants de la resta d'Europa. Els andorrans no estan gaire representats, però es degut al fet de la font d'aquestes informacions són les oficines de turisme, on els visitants andorrans no van a demanar informació (o molt escassament)

	2015	
Espanya	749	65%
França	207	18%
Andorra	42	4%
Portugal	0	0%
Alemanya	49	4%
Regne Unit	28	2%
Holanda	8	1%
Bèlgica	10	1%
Altres	61	5%
	1154	

Font: Informe de resultats enquestes estiu 2015 (CGVMPC)

Activitats: Les activitats més tranquil·les (observació de la natura, del patrimoni cultural, gaudir del paisatge i la recerca de tranquil·litat) aproximadament representen un 60% de les activitats que vénen a fer els visitants a la vall. El senderisme és l'activitat més representada.

- Tipus de visita:

Com han conegut la VMPC: tot i que cada any aquest percentatge va disminuint (59% l'any 2016 respecte al 70% l'any 2015), per la major part de les persones enquestades era la primera vegada que visitaven la vall. L'escenari és manté molt similar cada any: són les oficines d'informació, seguides molt a prop de les campanyes d'Andorra Turisme que donen a conèixer la vall als nous visitants. Són doncs els punts on s'ha de seguir intensificant les accions perquè la informació que arriba als visitants sigui la més acurada possible.

Fons d'informació: El nombre dels enquestats que afirma no haver trobat la informació que buscava abans de la seva visita disminueix any rere any. (24% l'any 2014, 12% l'any 2015, 7% l'any 2016). La gran majoria l'ha trobat principalment a les oficines de turisme o punts d'informació i per Internet.

Pernoctació a la VMPC: Un 20% de mitja de les persones enquestades contesten que es pensaven quedar a dormir a la vall. Els dos refugis més sol·licitats són els refugis de Fontverd i el de l'Illa.

Comentaris: La falta d'informació precisa sobre la zona, els seus accessos, les rutes de senderisme, la falta de mapes precisos són comentaris recurrents. Val a dir que el mapes detallats de la vall, amb rutes suggerides, ja són una realitat.

3.5. Mecanismes de finançament

En el present apartat s'enumeren les diferents fonts de finançament que la vall del Madriu-Perafita-Claror posseeix per fer front al conjunt d'actuacions de funcionament, manteniment i millora que implica la gestió de la

vall, i les que es preveuen posseir.

Actualment, les distintes fonts de finançament que participen en el pressupost anual de la VMPC són:

- Dotació pressupostària de cada Comú. (Aquesta és la major contribució al pressupost general de la vall del Madriu-Perafita-Claror.)
- Subvencions de l'Administració de l'Estat (Ministeri de Turisme i/o Cultura) o d'altres entitats (Comissió Europea).

Des de inicis 2015, una petita part d'ingressos prové de la venda de marxandatge. Es preveu que aquesta font vagi augmentant paulatinament.

En un futur pròxim, es preveu puguin participar al finançament de la vall:

- Transferències corrents d'empreses privades
- Servei de guies
- Drets de matrícula en cursos i seminaris
- Drets d'allotjament, restauració i residència
- Altres ingressos

3.6. Valoració de la capacitat d'acolliment i definició dels escenaris d'ús públic

Un pla d'ús públic no és el marc adequat per a la valoració de la capacitat d'acolliment màxim d'un territori, si bé existeixen alguns aspectes relacionats amb aquesta capacitat d'acolliment que condicionen l'ús públic i, per tant, mereixen ser tinguts en compte aquí. Convé doncs remarcar que l'objectiu d'aquest apartat no és el de la valoració empírica de la capacitat d'acolliment de la vall del Madriu-Perafita-Claror, sinó el d'analitzar els condicionants que aquesta mostra respecte a l'ús públic.

3.6.1. La capacitat d'acolliment en la vall

La capacitat d'acolliment màxima d'un espai és una variable empírica que es basa en la relació existent entre un territori determinat i les activitats i els tipus d'ús que aquest acull. Numèricament, es defineix com el nombre de visitants que tenen cabuda en aquest espai; conceptualment, té en compte tant les condicions ambientals associades al territori en qüestió, com els impactes derivats de les activitats i els usos que es realitzen en ell.

En resum, aquesta variable aporta informació d'interès per a la gestió de l'ús públic en espais protegits, en la mesura que representa el llindar a partir del qual l'espai protegit es veu afectat negativament per l'ús i, per tant, es posa en perill la seva aptitud per continuar acollint aquest ús al llarg del temps.

En l'annex 8.4 es troba l'estudi relatiu a la capacitat d'acolliment de la vall. Aquesta avaluació haurà de servir per guiar la gestió de l'afluència de públic que, de forma creixent, es dirigeix a la vall.

Un altre concepte vinculat a la capacitat d'acolliment és el de límit de canvi acceptable, que no és més que el grau de deteriorament que es pot acceptar en un àrea natural, d'acord amb els objectius de conservació que existeixen per a aquesta zona. Aquest concepte, que neix del fet de que qualsevol ús o activitat que es duu a terme en un territori, per poc important que sigui, comporta un cert nivell d'impacte, delimita el nivell d'ús d'un espai junt amb la capacitat d'acolliment.

En definitiva, la determinació de la capacitat d'acolliment de la vall haurà de considerar els següents aspectes:

- **Característiques i condicions ambientals de la vall.** La major o menor fragilitat ambiental d'un espai depèn d'una sèrie de variables fisicoquímiques, ecològiques, ambientals i de les variacions puntuals i estacionals que aquestes experimenten i que han de ser estudiades.
- **Patrimoni cultural.** L'excepcionalitat de la vall del Madriu-Perafita-Claror ve donada per la gran riquesa paisatgística de la vall, però sobretot per els vestigis de la presència humana tradicional a la

vall durant els últims 600 anys. La conservació d'aquest patrimoni es essencial, i s'haurà de vetllar a que el deteriorament sigui mínim.

- **Perfil dels visitants i pautes d'ús públic.** El nombre de visitants, la durada de les visites, l'estacionalitat i les pautes de comportament que adopten en la seva visita a la vall són determinants dels impactes ambientals derivats de l'ús públic. Aquests impactes han de ser estimats per poder-los cotejar amb la resistència/fragilitat de la vall.

Finalment, s'hauran de confrontar els efectes dels impactes provocats en el territori i en el patrimoni cultural amb els objectius de conservació que la gestió de la vall persegueix. D'aquí serà possible inferir la capacitat d'acolliment màxima de la vall.

3.6.2. Definició dels diferents escenaris d'ús públic

La definició de diferents escenaris d'ús públic per la vall del Madriu-Perafita-Claror depèn, en certa mesura, dels valors de capacitat d'acolliment que s'identifiquin en les distintes àrees de la vall, i que es detallen a continuació:

	ZUM	ZUR	ZRE	ZUE
Visitants anuals/hectàrea	10	5*	0	10
Visitants màxims diaris	1006			

Font: Informe sobre l'estudi de la capacitat de càrrega turística a la Vall del Madriu-Perafita-Claror (annex 8.5)

D'es d'una perspectiva més qualitativa i per poder valorar els impactes que es tracten en el següent punt, es distingiran tres escenaris d'ús públic:

1) Escenari d'ús públic intens. L'ús intens es pot considerar com aquell que proporciona una certa sensació de saturació de persones al visitant, fent-li perdre la percepció de trobar-se en un espai de muntanya bastant aïllat i arribant a resultar-li fins i tot molest. Per una altra part, també permet advertir els efectes i els impactes d'una presència abundant de persones en el medi físic que es visita (efecte del trepig, presència abundant de residus, contaminació acústica, etc.). (Sense mesures correctores pot provocar una degradació de temporalitat llarga o permanent)

2) Escenari d'ús públic moderat. Un escenari d'aquest tipus suposa una presència important de visitants, sense que a nivell de percepció resulti tan evident com la casuística anterior. Si bé és possible distingir impactes derivats de la presència humana, aquests tampoc apareixen amb la claredat amb què ho fan a la situació anterior. (Sense mesures correctores pot provocar una degradació temporal)

3) Escenari d'ús públic reduït. La presència de visitants és suficientment reduïda com perquè la percepció de la presència humana tendeixi a ser baixa. A més, els efectes que aquesta presència provoca en el medi natural no són tan evidents com en els casos anteriors. (Sense degradació)

3.7. Detecció i previsió dels impactes i mesures correctores associades

Les normes de protecció que el pla de gestió de la vall del Madriu-Perafita-Claror determina per als diferents recursos de la vall (flora i fauna, recursos hídrics, edàfics, geològics, culturals, paisatgístics, etc.), així com per a la regulació de les activitats que es realitzen en ell (recreatives, esportives, ...) acoten d'una forma important el tipus i la magnitud dels impactes ambientals que l'ús públic provoca en la vall.

Tanmateix, la vall no es troba exempta d'aquests impactes i és convenient fer un seguiment de com evolucionen i aplicar aquelles mesures que els puguin resoldre, minimitzar o moderar. En el present apartat, després de la revisió global que a continuació es mostra sobre els impactes genèrics, es proposen les mesures correctores i/o preventives que els han de pal·liar.

3.7.1. Impactes sobre el patrimoni cultural, ambientals i socioeconòmics dels escenaris d'ús públic

Entre els impactes generals que es poden apreciar en la vall i en espais similars per la freqüentació de visitants i de les activitats que realitzen destaquen:

- **Efectes sobre el patrimoni cultural**
 - o Danys en els bens per vandalisme
 - o Danys en els bens per erosió (en el camí de la muntanya)
- **Efectes sobre el substrat edàfic: la pressió sobre el sòl afecta a tots els elements que el componen (matèria orgànica, matèria mineral, aigua, aire i organismes) i pot causar:**
 - o Reducció o supressió de l'horitzó orgànic del terra per efecte de trepitjar-lo.
 - o Descens de la quantitat de matèria orgànica associada al material mineral.
 - o Desorganització de l'estructura del terra. Compactació.
 - o Pèrdua de la capacitat d'infiltració.
 - o Erosió.
- **Efectes sobre la vegetació**
 - o Danys en la coberta vegetal directa com a conseqüència de trepitjar-la; danys indirectes procedents de la pròpia compactació del terra.
 - o Aparició d'arrels despulades per erosió dels camins.
- **Efectes sobre la fauna**
 - o Modificacions dels seus hàbitats, per reducció o desplaçament dels mateixos.
 - o Alteracions en el comportament produïdes per la dependència de l'aliment humà.
 - o Alteracions en el comportament produïdes per el costum excessiu a la presència de les persones.
 - o Pernotació de les activitats.
 - o Variació dels nivells reproductius.
- **Efectes sobre les aigües**
 - o Increment dels sòlids en suspensió.
 - o Eutrofització de les aigües per vessaments.
 - o Contaminació per microorganismes de caràcter fecal.
 - o Canvis en la composició dels microorganismes aquàtics.

En termes més específics i respecte a diferents escenaris d'ús públic, a continuació s'efectua una valoració dels diversos impactes associats a cadascun d'ells:

ESCALA DE VALORACIÓ

+: Augment del paràmetre que es valora

-: Disminució del paràmetre que es valora

Nombre de signes: intensitat de l'efecte

	Escenari d'ús públic intens	Escenari d'ús públic moderat	Escenari d'ús públic reduït
Erosió del camí	+++	++	+
Danys en els bens per vandalisme	+++	++	+
Percepció del paisatge i de la riquesa natural	-	+	++
Difusió del patrimoni històric i cultural	+++	++	+
Qualitat de l'aire	--	-	-
Contaminació acústica diürna	++	+	+
Contaminació acústica nocturna	+++	++	+
Erosió del sòl	+++	++	+
Compactació del sòl	+++	++	+
Concentració de partícules sòlides en suspensió en rius, llacs, etc.	+++	++	+
Concentració de microorganismes fecals / Eutrofització de les aigües	+++	++	++
Composició de la fauna aquàtica	---	--	-
Danys sobre la vegetació	+++	++	+
Presència d'espècies vegetals fràgils i singulars	---	--	-
Hàbitats faunístics	---	--	-
Mobilitat de les espècies	+++	++	+
Hàbits alimentaris, reproductius, etc.	---	--	-
Nivells de població d'espècies, especialment aquelles fràgils	---	--	-
Efectes demogràfics	+++	++	+
Nivells d'ocupació	+++	++	+
Activitat econòmica existent	+++	++	+
Activitat econòmica induïda	+++	++	+
Serveis i equipaments	+++	++	+
Qualitat de vida	+	++	+

Font: Estudi dels principals impactes ambientals i socioeconòmics derivats de diferents escenaris d'ús públic (Font: Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (1999))

La principal conclusió que es deriva dels impactes recollits en la taula anterior en funció del tipus d'escenari d'ús públic és la importància, ja remarcada en diverses ocasions al llarg del present Pla d'Ús Públic, de la compatibilitat entre l'afluència de visitants (que comporta efectes positius en termes econòmics, demogràfics i culturals) i l'impacte que aquesta provoca en el medi cultural i natural (que requereix la contenció del nombre de visitants en funció de la capacitat d'acolliment de la vall i de la protecció dels recursos que aquest posa a disposició del visitant).

La població andorrana es beneficia dels efectes positius que ofereix el turisme: flux econòmic amb efectes a diversos nivells; millora dels serveis públics; consolidació i atracció de la població d'origen i de nova població; recuperació i manteniment de costums i tradicions pròpies de l'entorn; conservació i rehabilitació de l'arquitectura popular; creació de renda que contribueixi al manteniment de la vall, la qual cosa reverteix en la comunitat local amb la creació directa de llocs de treball, la millora de les infraestructures locals, un entorn favorable per a l'aparició de noves activitats i negocis, etc.; finalment, la revalorització tant de l'àrea natural com del seu entorn i no només en termes naturals, sinó també històrics, socioeconòmics, etc. propicia la presa de consciència del valor de l'entorn per part de la població local i dels propis visitants, estimulants una certa consciència de conservació.

Igualment i pel que als efectes negatius del turisme es refereix, aquests queden més acotats davant escenaris d'ús públic moderat. Aquests tipus d'escenaris no presenten els impactes als medis natural i cultural derivats d'una elevada intensitat d'ús públic i eviten una extrema dependència envers activitats econòmiques d'alt rendiment que, a la vegada, desplacen altres activitats tradicionals de l'entorn de la vall i més afins a la seva evolució històrica-cultural.

A títol de conclusió, convé destacar l'interès del seguiment dels impactes derivats de l'afluència de visitants en la vall. Malgrat els nivells d'afluència de visitants no excedeixin la capacitat d'acolliment màxima de la vall, és possible identificar certs impactes i fins i tot anticipar-los i així preveure les mesures que poden contenir-los i pal·liar-los. Tot això s'aborda en el següent apartat.

3.7.2. Mesures preventives i correctores

És important tenir en compte que en aquells llocs que ja concentren un ús públic de certa intensitat, les variacions de l'afluència d'ús públic no sempre comporten variacions proporcionals dels impactes ambientals derivats, donat que la relació entre ambdues variables no és necessàriament lineal. D'aquí es conclou la importància d'identificar, en les diferents àrees de la vall, el grau d'influència que els diferents escenaris d'ús públic poden tenir, per així gestionar l'afluència de visitants de forma eficaç.

En definitiva, la zonificació de la vall condiona de forma determinant les possibilitats de l'ús públic en l'àmbit de la VMPC. Així, els impactes ambientals que es poden produir també queden bastant localitzats en els espais d'ús més comú i més preparats per suportar-los.

En general, el tipus de mesures a adoptar per afavorir la minimització d'aquests impactes bé pot centrar-se en la gestió de la demanda d'ús públic en l'interior de la vall (gestió i ordenació dels visitants) o bé en l'ordenament del mateix espai :

a) Tècniques de gestió de la demanda

Un aspecte important a valorar és la contradicció que es dona entre els mateixos objectius d'ús de la vall i la restricció d'aquest ús per part dels visitants. En aquest sentit, és fonamental justificar clarament quan procedeix aplicar aquest tipus de limitacions i quan el seu ús no actua de manera fefaent sobre l'arrel o causa de l'impacte ambiental.

- Limitació de la quantia d'ús públic. En ocasions, aquesta mesura és l'única via possible per reduir o evitar l'impacte. En el cas de dur-se a terme, ja sigui una limitació en la mateixa entrada de la vall o una limitació del nombre de zones a visitar en el citat espai, és important monitoritzar els efectes d'aquesta mesura per garantir la seva efectivitat i per no aplicar-la sense sentit.

- Dispersió de l'ús públic. Aquesta mesura consisteix a reduir la pressió que els visitants realitzen per unitat de superfície, és a dir, distribuir els visitants de manera que les visites es realitzin segons fluxos de menor densitat. Els efectes de la mesura i la complexitat de la seva avaluació restringeixen l'ús d'aquesta pràctica a situacions molt específiques. La seva indicació dependrà de la consciència ambiental dels visitants i de l'impacte relatiu de la concentració de visitants i de la dispersió de zones visitades amb inferior intensitat. Per una altra part, una dispersió lliure dels visitants pot donar lloc a un impacte ambiental en hàbitats de flora i fauna no afectats anteriorment per la presència humana.

- Concentració de l'ús. Són diversos els sentits en què es pot aplicar aquesta concentració:
 - Reducció de les distàncies entre els espais o àrees visitades.
 - Concentració de visitants en pocs espais.
 - Concentració de visitants en el temps.
 - Etc.

Aquest tipus de mesures acostumes a generar una pèrdua del valor afegit a la visita, atès que el visitant acusa una major sensació de saturació de l'espai visitat.

D'altra banda, en segons quines situacions, la concentració de persones o en el temps pot perjudicar la dinàmica de comportament de la fauna salvatge.

En general, aquesta mesura pot ser apropiada en àmplies extensions per contenir l'impacte ambiental, i no tant en àrees més reduïdes.

- Limitació en la durada de l'estada. Aquesta mesura pot ser efectiva en àrees poc freqüentades i relativament salvatges. En combinació amb altres mesures, com la dispersió, pot contribuir a reduir l'impacte en aquelles zones on una llarga estada accentuaria l'impacte ambiental.
- Limitacions estacionals de l'ús públic. Aquesta mesura cobra sentit en funció dels cicles biològics de la fauna salvatge que habita la vall i de la seva confluència amb els espais destinats a ús públic.
- Zonificació. És possible zonificar i limitar els usos existent per a les diferents zones de la vall incloses en distintes categories de protecció.
- Límit de la dimensió de les agrupacions/concentracions de visitants. Consisteix a limitar el nombre de persones que poden accedir simultàniament a un determinat espai. En general, complementada per altres mesures, aquesta limitació resulta útil en àrees salvatges de la vall, on l'impacte ambiental acostuma a concentrar-se en zones molt reduïdes i la proporció de visitants és determinant de la importància de l'impacte.
- Programa d'educació i conscienciació. Qualsevol tipus de mesura de les anteriorment relatades incrementa la seva efectivitat quan els subjectes o visitants es troben sensibilitzats respecte a l'impacte que genera la seva presència i la seva conducta en la vall. Els aspectes crucials que el disseny d'aquest tipus de campanyes ha de preveure són:
 - Missatge clar i concís.
 - Identificació del públic destinatari.
 - Selecció dels mitjans informatius i de comunicació que s'han d'utilitzar per a la difusió del missatge.
 - Decidir l'espai o espais en què es realitzarà l'acció comunicativa.
- Prioritzar la interpretació personalitzada a través de guies interpretadors. L'acompanyament de les visites proporciona una oportunitat per sensibilitzar als visitants sobre la importància del comportament de les persones en l'entorn natural. Així, no només permet conduir les visites per aquelles zones de major resistència a l'impacte antròpic, sinó que, a més, fa possible subministrar la informació necessària per comprendre la influència i l'impacte que el visitant pot causar en la conservació la vall.

b) Tècniques de gestió de l'espai

Entre d'altres, les mesures que se centren en la gestió de l'espai per al control de l'impacte ambiental són les següents:

- Tancament temporal d'alguns espais a l'ús públic. Aquesta mesura es dirigeix a la recuperació d'espais que han sofert certs impactes que poden ser pal·liats en períodes limitats de temps. Sens dubte, el factor clau aquí és la relació entre el temps que triga a produir-se l'impacte ambiental en un espai concret i el temps de recuperació de l'impacte que aquest espai necessita.
- Gestió de residus. Tant les aigües residuals generades per la presència de visitants en la vall, com la

recollida i tractament dels residus sòlids també originats han de ser previstos per l'administració de la vall.

Igualment, també hauran de ser-ho les modificacions que aquests fluxos de residus puguin experimentar en funció de la demanda d'ús públic.

- Planificació de la ubicació de les infraestructures i serveis d'ús públic en la vall. L'ús públic queda condicionat per tot això i, en conseqüència, també l'impacte ambiental derivat.

c)Altres

- Afavorir la no estacionalitat de les visites a la VMPC i al seu entorn, creant productes i opcions que es desmarquin dels moments àlgids de l'afluència turística. Igualment, aquesta estratègia ha de preveure i protegir aquells espais i moments temporals en què es produeixen fenòmens naturals sensibles a la presència humana, com són les èpoques de reproducció de la fauna salvatge.
- Diversificar els recursos d'ús públic un cop iniciada la visita per evitar la massificació de certes àrees de la vall i de la seva zona de influència.
- Realitzar seguiments periòdics de les variables físico-químiques, biològiques i ecològiques que, per l'experiència de gestió de la VMPC o pels indicis qualitatius dels seus tècnics i gestors, poden ser indicadors de disfuncions o impactes ambientals. Si bé aquesta mesura no és específicament correctora, cobra sentit en el moment en què s'ha advertit algun tipus de senyal o indicació d'impacte.
- Donat que l'ús públic comporta un nivell d'impacte ambiental inevitable, és convenient establir una planificació de les tasques de restauració i millora d'aquells espais, senders, etc. que són freqüentats amb assiduïtat per part dels visitants.

Respecte a l'impacte socioeconòmic, convé tenir en compte l'interès indubtable de l'àrea de la vall i del seu entorn per mantenir uns certs nivells d'afluència de visitants, la qual cosa es tradueix en beneficis per a la població local. Però, d'altra banda, també s'adverteix la necessitat de contenir aquest interès, en la mesura que una afluència descontrolada, si bé pogués provocar un efecte econòmic molt positiu a curt termini, podria també desvirtuar la riquesa patrimonial de l'àrea geogràfica en qüestió, així com les particularitats històriques, culturals i degradar el recurs en què es basa tota l'activitat.

Per tant, els principis bàsics que són recomanables per garantir un impacte socioeconòmic favorable són:

- La demanda d'ús públic ha de contenir-se entre uns límits que garanteixin uns nivells d'impacte acceptables i mai han d'excedir la capacitat d'acollida de la vall. Tanmateix, malgrat la limitació quantitativa, sí que pot afavorir-se la diversificació dels perfils de visitants i de les seves motivacions. Això, sens dubte, també genera conseqüències en la distribució de la despesa de la demanda en l'entorn de l'àrea de la VMPC (eco-turisme, turisme cultural, pautes turístiques tradicionals, turisme rural, etc.).
- L'interès per la generació de riquesa no ha de fer perdre de vista les virtuts que genera l'interès per aquesta zona als forans: peculiaritats naturals, culturals, patrimonials, activitats singulars que constitueixen relíquies d'aquest territori, etc. Això obliga a confrontar un interès econòmic més immediat i quantiós amb un altre més moderat, però sostingut en el temps i sostenible quant al tipus d'ús que fa dels recursos.

En resum, és de sentit comú, encara que no per això menys significatiu, concloure que l'impacte socioeconòmic de la demanda d'ús públic sempre estarà condicionat per la necessitat de preservació de la VMPC, això és, per la necessitat de controlar l'impacte ambiental que l'afecta; paradoxalment, aquesta limitació és l'aspecte clau per garantir que les activitats econòmiques derivades de la vall prosperin de manera sostenible amb el temps.

3.8. Zonificació de les activitats

La zonificació de les activitats en el si de la vall del Madriu-Perafita-Claror constitueix una garantia per a la preservació d'aquelles àrees de la vall que denoten una major fragilitat ambiental, així com permet la conservació d'aquells altres espais amb més resistència a la pressió antròpica i que resulten ser els més visitats.

En el nucli dur de la VMPC, la tipologia de zones es defineixen de la següent manera:

- **Zona d'ús especial (ZUE).** Constituïda per àrees d'extensió reduïda en què s'ubiquen les infraestructures i instal·lacions majors, la localització de les quals a dins la vall es considera necessària. També alberga, amb criteris de mínim impacte i de concentració de serveis, les instal·lacions que sigui precís establir per a l'ús públic i per a les activitats de gestió i administració. Inclou també les bordes i les altres edificacions patrimonials, així com altres infraestructures o equipaments existents. Estan preparades per suportar un ús públic moderat a intens.
- **Zona d'ús moderat (ZUM).** Constituïda per àrees on tant les estructures patrimonials com les formacions naturals, generalment de mitjana qualitat o singularitat (encara que poden trobar-se enclavaments o localitats d'alt valor natural), han suportat un major grau d'humanització, o bé presenten una bona capacitat de tolerar un ús públic moderat (fragilitat baixa). És el territori de la vall que per la seva extensió configura unitats naturals o paisatgístiques clares, on la vegetació, la flora i la fauna poden desenvolupar-se de manera natural. La seva preservació és compatible amb un ús públic moderat.
- **Zona d'ús restringit (ZUR).** Està constituïda per àrees definides sobre formacions geomorfològiques, biòtiques, paisatgístiques i patrimonials d'alta qualitat i/o singularitat, la fragilitat de les quals davant de l'acció antròpica pot qualificar-se d'alta, i a més bastant sensibles a determinades activitats. Es tracta d'àrees de la vall on conflueixen diversos valors d'interès ecològic, cultural, científic i paisatgístic, per la seva representativitat, diversitat i/o vulnerabilitat del conjunt o d'alguns dels seus elements. La seva preservació és compatible amb un ús públic moderat a reduït que no requereixi instal·lacions o infraestructures permanents.
- **Zona de reserva ecològica (ZRE).** Constituïdes per aquelles àrees de característiques excepcionals, que inclouen ecosistemes de rellevants valors ecològics, científics i/o paisatgístics, en els quals la seva singularitat i/o fragilitat, requereixen, per a la seva conservació, el màxim grau de protecció i no es pot autoritzar cap tipus d'ús públic. Poden contenir valors naturals de primera magnitud d'acord amb la seva raresa, fragilitat, biodiversitat i interès científic, o englobar processos de regeneració o d'estudi dels recursos naturals.

Aquesta graduació de zones protegides és el marc emprat per definir les activitats d'ús públic que es duen a terme en la vall.

El document "Zonificació de la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Definició d'usos admissibles per zones" (Ambiotec i Aprèn, Juliol 2018) detalla la metodologia emprada per determinar les zones. Les dos taules que segueixen, extretes d'aquest document, resumeixen les característiques de cada zona.

En l'annex 8.2 s'adjunta un mapa en que recull aquestes distintes categories de protecció per la vall.

	Zona d'Ús Moderat (ZUM)	Zona d'Ús Restringit (ZUR)	Zona de Reserva Ecològica (ZRE)	Zona d'Ús Especial (ZUE)
Objectiu	Aconseguir que les activitats tradicionals siguin compatibles amb la preservació del patrimoni o en permetin la seva recuperació, especialment pel que fa als prats de dall.	Conservar ecosistemes permetent una intervenció humana no susceptible de modificar-los.	Preservar els ecosistemes de manera integral .	Permetre una gestió específica per als espais que no responen a cap de les característiques anteriors.
Característiques	Zones relativament extenses on es van practicar i/o es practiquen activitats tradicionals que modifiquen els ecosistemes però que es consideren assumibles o, fins i tot, necessàries per a la seva conservació.	Zones relativament extenses amb un grau elevat de naturalitat i ecosistemes d'un gran valor ecològic o científic que cal deixar evolucionar de manera natural.	Petites superfícies; ecosistemes molt fràgils i/o de gran interès patrimonial.	Espais de dimensions reduïdes que requereixen una gestió específica que pot ser molt intensiva i distingir-se de les zones anteriorment esmentades.
Exemples	Boscoss accessibles i de baixa sensibilitat ambiental, prats de dall, matollars, prats alpins i altres pastures de muntanya.	Boscoss de vessant poc accessibles, boscoss mixtos de fonsal, madurs i/o d'interès patrimonial elevat, prats alpins singulars, estanys i molleres, grans espais dominats per la roca (tarteres, cingles, penyals).	Estanys i molleres amb hàbitats i/o espècies amenaçades i molt rares a Andorra.	Bordes, altres edificacions patrimonials, infraestructures hidroelèctriques, camins.

	Zona d'Ús Moderat (ZUM)	Zona d'Ús Restringit (ZUR)	Zona de Reserva Ecològica (ZRE)	Zona d'Ús Especial (ZUE)
Modificació d'ecosistemes	Autoritzada	No autoritzada	No autoritzada	Autoritzada
Activitats tradicionals (1)	Autoritzades	Autoritzades amb la condició que no modifiquin l'ecosistema (caça, pesca, ramaderia en pastures naturals)	No autoritzades	Autoritzades
Ús públic (2)	Autoritzat sota la normativa general de la vall (5)	Preferentment limitat als camins ja existents	No autoritzat o estrictament limitat als camins delimitats	Autoritzat sota la normativa general de la vall (5)
Activitats permeses (3)	- La normativa específica d'aquesta zona correspon a la normativa general de la vall (5)	- La normativa específica d'aquesta zona correspon a la normativa general de la vall (5). Difereix de la ZUM en la capacitat de càrrega que pot acollir.	- Les actuacions de salvament. - Les actuacions de policia. - El pas i el pastoreig del bestiar, i del vaquer i l'eucasser quan hi peixi el bestiar. - El pas dels ramaders propietaris de bestiar i dels professionals de la sanitat animal, per raons tècniques o sanitàries, només quan hi peixi el bestiar.	- La normativa específica d'aquesta zona correspon a la normativa general de la vall (5). Difereix de la ZUM en la capacitat de càrrega que pot acollir.
Activitats autoritzables (4)	- Les activitats esportives o de lleure. - Les activitats amb finalitat educativa i científica. - La investigació. - Les actuacions de restauració del medi natural i el manteniment de les infraestructures existents. - Acampada. - Encesa de focs.	- Les activitats permeses en ZUM. Només difereix en la capacitat de càrrega que pot acollir.	- La investigació. - Les actuacions de gestió que considerin oportunes o imprescindibles l'òrgan de gestió, així com les dels tècnics de Govern segons les seves competències.	- Les activitats permeses en ZUM. Només difereix en la capacitat de càrrega que pot acollir.

(1) S'entén per "activitats tradicionals" el conjunt d'activitats antròpiques practicades amb anterioritat al segle XX, i que encara es practiquen en l'actualitat.

(2) S'entén per "ús públic" el conjunt d'activitats relacionades amb el sector terciari que té o pot tenir lloc a la vall, i que correspon essencialment a l'activitat de lleure i al turisme en sentit ampli.

(3) S'entén per "activitat permesa" una activitat compatible amb els objectius de gestió, sense limitacions especials en la totalitat de la vall o en algunes zones.

(4) S'entén per "activitat autoritzable" una activitat tolerable, sense impacte ambiental excessiu ni irreversible, i en determinades condicions definides per autorització explícita de la comissió de gestió; pot ser genèrica per a tota la vall o per a una zona.

(5) S'entén per "normativa general de la vall" tots els documents que regulen la vall del Madriu-Perafita-Claror: la Llei 9/2003, del 12 de juny, del Patrimoni Cultural d'Andorra, el Pla de gestió de la Vall publicat al BOPA el 28 de desembre de 2011, el pla de conservació de la vall del Madriu-Perafita-Claror (redacció en curs), l'ordinació reguladora de la vall (redacció en curs), i en general, totes les lleis vigents al Principat.

3.9. Anàlisi dels condicionants del model

Aquells aspectes que es configuren com a condicionants del model d'ús públic de la VMPC es resumeixen en:

- El Pla de gestió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Aquest determina unes limitacions clares quant a l'ús públic, en la mesura que determina el tipus d'ús que és admès en la vall i en la seva zona perifèrica de protecció. Malgrat aquest aspecte tan sols constitueix la base de la planificació de l'ús públic en la vall, resulta d'una importància substancial: el pla de gestió i, més específicament, la regulació d'usos i activitats dels diferents espais que preveuen les seves normes de gestió permet entreveure l'amplitud que l'ús públic tindrà en la vall i la relació d'aquest ús amb la conservació de la pròpia vall.
- L'estudi de la capacitat de càrrega turística de la VMPC. És l'instrument que serveix de guia per a la planificació de l'oferta de recursos i la gestió de la demanda en el territori. Així, és el condicionant de fons d'ambdós aspectes.
- L'oferta de recursos. Des del punt de vista del condicionament de l'ús públic, l'oferta de recursos i la lògica del seu enfocament són determinants per a la planificació de l'ús públic i poden exercir una influència notable en la conducta que els visitants de la VMPC adoptin. Diversos dels programes d'ús públic que es presenten a continuació emfatitzen aquest aspecte i tracten de dotar el visitant de les eines suficients per afavorir la necessària compatibilitat entre l'ús públic i la conservació del conjunt de la vall.
- La demanda d'ús públic. Malgrat no poder determinar amb exactitud la tendència que la demanda d'ús públic de la vall seguirà en els propers anys, sí que és manifest l'increment produït en els últims temps i, per tant, és previsible un manteniment o increment moderat de la demanda. L'aspecte clau en aquest sentit radica en com la planificació de l'oferta ha de dirigir la demanda i en quins tipus d'actuacions s'afavoriran per instruir els visitants de la vall i dotar-los de la informació i instruments necessaris per preservar aquells espais de la VMPC més susceptibles d'acabar impactes, bé per l'afluència de visitants o bé per la fragilitat del medi.
- Un altre factor condicionant, dintre de la demanda d'ús públic, és l'estacionalitat de les visites. Així, la marcada estacionalitat en períodes de vacances i, especialment, en èpoques d'estiu posseeix dos inconvenients principals. Un és l'impacte ambiental associat a usos d'elevada intensitat concentrats en intervals temporals reduïts; per una altra part, l'ús públic basat en grans afluències de visitants en moments molt concrets resulta més vulnerable a aquells factors no controlables, com són, per exemple, les condicions climàtiques.
- Les condicions climatològiques. Per les característiques orogràfiques i de situació que posseeix la vall, es troba sota la influència dels factors climàtics que operen en zones d'alta muntanya. Per tant, és previsible que existeixin moments al llarg de l'any en què resulti impossible qualsevol ús públic de la vall i això determini oscil·lacions en la demanda.

4. CONTINGUT DEL PLA D'ÚS PÚBLIC. PROGRAMACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC. PROGRAMACIÓ I REGULACIÓ D'ACTIVITATS

4.1. Directrius dels programes d'ús Públic

Per a la planificació de l'ús públic en la vall del Madriu-Perafita-Claror, el PUP desenvolupa els següents programes:

- Programa d'acolliment i equipaments
- Programa de manteniment i correcció d'impactes (sobre el medi ambient i els equipaments de la vall)
- Programa d'educació i interpretació ambiental
- Programa de formació
- Programa de voluntariat i estades en pràctiques
- Programa d'informació
- Programa de comunicació i participació
- Programa d'ús i promoció de la imatge
- Programa de publicacions
- Programa de senyalització
- Programa de seguretat

En el desenvolupament i execució dels programes, es donaran preferència als continguts relacionats amb els objectius de protecció i gestió de la vall.

En els mateixos es marquen línies d'actuació o directrius i actuacions específiques en relació al tema sobre el qual tracten.

La programació no queda tancada, de forma que s'hi poden reflectir noves activitats no previstes fins a data d'avui.

4.2. Programa d'acolliment i equipaments

4.2.1. Introducció

Aquest programa conté les actuacions necessàries per acollir al visitant i garantir que es doni resposta a les seves necessitats físiques, de seguretat i mobilitat.

L'acolliment als visitants també depèn de la capacitat d'acolliment de la pròpia vall.

4.2.3. Objectius

Els objectius principals del present programa són:

- Cobrir i garantir les necessitats d'acolliment al visitant mantenint els objectius de conservació de la vall.
- Regular i optimitzar l'ús i gaudir dels equipaments de la vall per part dels visitants de forma sostenible amb l'entorn.

4.2.4. Equipaments

- **Centres i punts d'informació, controls d'accés i centres complementaris.**

Han d'estar correctament senyalitzats. Comptar amb informació visible sobre els horaris d'obertura i les èpoques en que alguns poden estar tancats.

- **Aparcaments.**

Han de ser suficients i estar distribuïts adequadament, preferentment a les entrades de la vall. Però a la vegada han d'estar dimensionats en funció de la capacitat de càrrega que permet l'àrea. Han d'estar senyalitzats adequadament.

- **Senders.**

La senyalització dels senders ha de proporcionar la informació necessària perquè el visitant els pugui recórrer fàcilment (identificació de l'itinerari, tipus d'itinerari, temps mitjà). La informació dels itineraris autoguiats o guiats amb recolzament de material escrit haurà de coincidir amb la de la senyalització del sender. Els senders de Gran Recorregut i senders locals (comunals, inter-parroquials, etc.) que discorrin per l'interior de la vall hauran d'estar senyalitzats d'acord amb el Manual de Senyalització

- **Miradors.**

Estaran ubicats en punts amb vistes privilegiades de la vall. Presentaran baranes de protecció i panells interpretatius que no impedeixin gaudir de les vistes.

- **Refugis i cabanes.**

Han d'oferir a l'usuari una senzilla possibilitat d'estada. El perfil d'usuaris acostuma a ser de petits grups. Els refugis són bastant diferents entre sí i també ho són els serveis que ofereixen. S'ha de distingir, sobretot, entre refugis guardats (durant una part de l'any) i els refugis lliures i cabanes que ofereixen serveis bàsics: sostre i un lloc per menjar i dormir.

- **Mobilitat.** L'accés públic motoritzat a la vall està prohibit.

Existeix un servei de transport públic a cada parròquia que deixa el visitant a les portes d'entrada a la vall:

- El bus comunal d'Encamp posa en funcionament la línia Vila-Pardines del 16 de juny al 15 de setembre.
- Els autobusos de línia regular tenen parada al Pont de la Margineda, on hi ha l'entrada a la vall del Madriu-Perafita-Claror des d'Andorra la Vella.
- També des de Sant Julià de Lòria es pot agafar la línia Q2 del Quart bus que funciona tot l'any entre el centre urbà i Naturlàndia.
- Per últim, el bus d'Engolasters funciona des de juliol a setembre entre el centre urbà d'Escaldes-Engordany i Engolasters.

Està en fase d'estudi l'estratègia global d'accés a la vall.

4.2.5. Seguiment i avaluació

Es comprovarà periòdicament que els equipaments disposin dels mínims exigibles i del seu bon estat. Es realitzarà el recompte diari de visitants i en moments de màxima activitat, la direcció prendrà les iniciatives oportunes per assegurar la ràpida i correcta atenció als visitants.

4.2.6. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Acolliment i Equipaments

- ACTUACIÓ 1: Adequar els principals aparcaments i punts d'informació
- ACTUACIÓ 2: Mantenir el centre d'acollida als visitants (Portal de la Vall)
- ACTUACIÓ 3: Controlar el número de visitants
- ACTUACIÓ 4: Controlar el trànsit rodat
- ACTUACIÓ 5: Desenvolupament d'equipaments (adequació dels miradors, etc.)

4.3. Programa de manteniment i correcció d'impactes (sobre el medi ambient, el patrimoni cultural i els equipaments de la vall)

4.3.1. Introducció

Tota activitat humana produeix un impacte sobre el medi ambient. Segons el grau d'intensitat d'aquest impacte i la tolerància del medi per a suportar-ho, el desequilibri que es produeix és major o menor i el medi té més o menys possibilitats de recuperar-se.

És possible i cal quantificar l'impacte sobre el medi. D'aquesta manera podrem conèixer si l'impacte es negatiu o positiu; si és tolerable i l'agent impactat per si sol recobra l'estat anterior a l'impacte o si no es tolerable i s'ha d'actuar, ja sigui mitigant-lo o recuperant l'estat anterior.

El tipus d'impactes negatius que es poden donar en la vall del Madriu-Perafita-Claror per la freqüentació de visitants o de les activitats que en ell s'hi realitzen són els descrits el l'apartat "3.8.1. Impactes ambientals i socioeconòmics dels escenaris d'ús públic".

Tots els equipaments i els ben del patrimoni cultural (refugis, senyalització, ponts i passarel·les, bordes, camí empedrat, etc.) també pateixen impactes que modifiquen el seu estat inicial fins el punt de provocar un deteriorament que no en permet el seu bon ús, a més a més d'afectar negativament a la imatge de la vall. Les causes de deteriorament dels equipaments són:

- Deteriorament pels agents meteorològics.
- Deteriorament per l'ús.
- Deteriorament per vandalisme.

4.3.2. Objectius

Els principals objectius d'aquest programa són:

- Reduir, o intentar eliminar, en la mesura del possible, els impactes que es produeixen sobre el medi natural, el patrimoni cultural i els equipaments de la vall del Madriu-Perafita-Claror.
- Corregir els impactes produïts i eliminar-ne les causes (quan sigui possible).
- Mantenir en bon estat els equipaments de la vall.

4.3.3. Accions

Les accions pretenen mitigar o corregir els impactes que es produeixen en la vall i mantenir en bon estat els seus equipaments. Una vegada quantificat l'impacte i valorat si està dintre d'un rang de tolerància o no, es procedirà a la seva correcció o tractament. En aquest sentit, les actuacions han de preveure:

- Un sistema eficient d'avaluació i notificació dels impactes que s'observen en el medi natural, de la vall, inclosos elements de senyalització, ponts, passarel·les, etc. Aquest protocol ha d'implicar a tot el personal propi que es desplaci per l'interior de la vall en l'ús d'un model unificat de fitxa d'avaluació d'impactes.
- Equipar les zones de màxima afluència amb mesures correctores que mitiguin l'impacte, tant a nivell preventiu (passarel·les, baranes,...) com aplicant mesures de restauració i sensibilització dels visitants en les zones que es troben en procés de regeneració.
- Mantenir els serveis i les instal·lacions en perfectes condicions d'ús.
- Controlar amb periodicitat l'estat dels equipaments per a realitzar ràpidament el precís manteniment, reparació o reposició (senyals,...).
- La reparació urgent dels danys causats als bens del patrimoni cultural, i a les infraestructures per a evitar donar una mala imatge de la vall i prevenir un agreujament dels danys (per exemple, l'existència d'un grafit no esborrat pot provocar l'aparició ràpida de molts més). En el cas que l'impacte s'hagi realitzat en un bé de propietat privada, s'avisarà el propietari perquè pugui reparar ràpidament el seu bé.
- Manteniment de la neteja de la vall.

L'administració de la vall decidirà en cada cas quina d'aquestes accions s'aplicaran en cada moment.

4.3.4. Seguiment i avaluació

El seguiment de les zones afectades pels impactes permet determinar si l'impacte va en augment o va disminuint. D'aquesta manera es pot avaluar l'eficàcia de les activitats correctores.

Per tant, s'ha de realitzar un control exhaustiu i periòdic de l'impacte que pateix les diferents zones de la vall per a determinar l'evolució dels impactes i l'aplicació de les mesures correctores i la seva eficàcia.

A la vegada, s'ha de realitzar un seguiment periòdic de l'estat dels equipaments, perquè, en cas de trobar-se deteriorats, es reparin o se substitueixin el més ràpidament possible. Per això, es realitzaran inspeccions periòdiques de les brigades de manteniment i la resta del personal, guies i guardes que realitzen treballs de camp habitualment.

4.3.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Manteniment i correcció d'impactes

ACTUACIÓ 1: Controlar i realitzar el manteniment dels equipaments

ACTUACIÓ 2: Controlar i realitzar el manteniment dels senders

ACTUACIÓ 3: Equipar las zones de màxima afluència amb mesures preventives i/o correctores que mitiguin els impactes

ACTUACIÓ 4: Establir un protocol d'avaluació d'impactes. Agilitzar el manteniment, reparació o reposició d'infraestructures

ACTUACIÓ 5: Controlar els impactes en el medi natural i en els elements patrimonials.

4.4. Programa d'educació i interpretació ambiental

4.4.1. Introducció

L'origen de l'educació ambiental sorgeix en el moment en que les societats antigues preparaven a l'home en estreta harmonia amb el medi ambient, desenvolupant coneixements relacionats amb l'aprofitament dels recursos naturals, font indispensable per a la seva supervivència.

En les últimes dècades del segle XX, l'educació ambiental ha rebut un impuls tant en el seu desenvolupament conceptual com en la pràctica. Gràcies a això, s'ha anat constatant un canvi d'actituds i hàbits que repercuteixen directament en la millora del medi ambient, sense detriment del desenvolupament econòmic i del benestar social. Però no sols contribueixen a modular comportaments, sinó a la creació de nous valors que sustenten adquirir consciència bàsica per abordar un desenvolupament sostenible. (Caron, E. Torrego, A)

En resum, l'educació ambiental ha passat de ser clarament reduccionista i fragmentària quan la percepció del medi ambient es reduïa als aspectes biològics i físics, a ser una disciplina interrelacionada amb les condicions naturals i socials, culturals i econòmiques de la societat, les quals defineixen les orientacions i instruments conceptuals i tècnics que permeten a l'home comprendre i utilitzar les potencialitats de la natura per a la satisfacció de les seves necessitats sense degradar ni deteriorar el medi ambient que l'envolta.

PRINCIPIIS BÀSICS DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

L'educació ambiental, a més de generar una consciència i unes solucions als problemes ambientals causats pels impactes que produeix l'home en els ecosistemes, presenta uns altres principis bàsics. En concret aquests són:

1. Implicar a tota la societat: L'educació ambiental ha d'aplegar a tots els sectors de la població, mitjançant destinataris, agents, etc, creant línies bàsiques de respecte a l'entorn i un sentiment de responsabilitat compartida sobre el seu entorn, des de la part local a la part global, per què a la fi, les persones tinguin la capacitat per intervenir en la resolució dels problemes. Per tot això, l'educació ambiental és un procés d'aprenentatge continu que pot donar-se en contextos diferents, en qualsevol moment i sobre qualsevol aspecte de la vida.

2. Adoptar una visió ampla i oberta: Qualsevol intervenció en educació ambiental deu de realitzar-se sempre amb una mentalitat oberta, sempre considerant diferents punts de vista sobre els diferents problemes o situacions i determinar els factors ambientals que influeixen en ells incloent els aspectes socials, culturals i econòmics.

3. Promoure un pensament crític e innovador: L'educació ambiental deu contribuir a que les persones tinguin la capacitat d'analitzar, interpretar i valorar la informació, promovent un pensament crític i innovador, que qüestionin, de forma constructiva, els hàbits i estructures vigents. A més, l'educació ambiental està unida a l'educació per al desenvolupament sostenible i ha de procurar els mateixos objectius d'equitat, solidaritat i justícia social.

4. Desenvolupar una acció educativa coherent i creïble: La falta de coherència i la credibilitat són un dels factors que minven l'acció educativa.

5. Impulsar la participació: L'educació ambiental ha de tenir com objectiu afavorir l'aprenentatge a través d'accions orientades a resoldre problemes concrets mitjançant la participació ciutadana.

La participació ciutadana en els plans i actuacions ambientals generen un vincle de conscienciació, d'aprenentatge de destreses i de compromís.

6. Incorporar l'educació en les iniciatives de política ambiental: L'educació ambiental s'ha de considerar com un component essencial de totes les fases i accions del seu desenvolupament de polítiques per tal d'aconseguir l'èxit i l'eficàcia.

7. Millorar la coordinació o col·laboració entre agents: És necessari millorar la coordinació, cooperació i comunicació entre els agents socials per tal d'augmentar l'aprofitament dels recursos disponibles i buscar el màxim recolzament als esforços realitzats.

L'educació ambiental s'ha de promoure a diferents escales: internacional, estatal, autonòmica i local, per això, és

necessari recolzar les vies de relació i organització dels agents promotors.

8. Garantir els recursos necessaris: És necessari l'increment i la millora dels recursos i augmentar la diversitat i la capacitat dels educadors ambientals per tal de que siguin efectius els plans i programes. Tot això no pot ser possible sense els mitjans necessaris, com són els econòmics, tècnics i humans.

9. Considerar l'ambient en forma integral: Tenir en compte tant el medi natural com l'urbà, i no sols els aspectes naturals, si no també els tecnològics, socials, econòmics, polítics, morals, culturals, històrics i estètics.

	Educació	Interpretació
Àmbit	Sistema educatiu	Públic general
Audiència	Audiència captiva (no voluntària)	Audiència no captiva (voluntària)
Col·lectiu	Col·lectiu homogeni	Col·lectiu heterogeni
Duració	Temps definit	Temps indefinit
Activitat	Activitat planificada	Activitat circumstancial
Efectes	A llarg termini	A curt termini
Objectiu	Formatius	Recreatius

Taula: diferències entre educació i interpretació ambiental.

4.4.2. Objectius

Els objectius de l'educació ambiental són:

- **Desenvolupament d'una consciència ambiental:** que consisteix en ajudar a les persones i als grups socials a que adquireixin major sensibilitat pel medi ambient en general, i dels seus problemes en particular.

- **Coneixements:** ajudar a les persones i grups socials a adquirir una comprensió bàsica del medi ambient en la seva totalitat, dels problemes i de la presència i funció de la humanitat en ell.

- **Actituds respectuoses amb el medi ambient:** ajudar a les persones i als grups socials a adquirir valors socials i un interès pel medi ambient que els impulsi a participar activament en la seva protecció i millora.

- **Aptituds:** Ajudar a les persones i als grups socials a adquirir les aptituds necessàries per resoldre els problemes ambientals

- **Capacitat d'avaluació crítica:** Ajudar a les persones i als grups socials a avaluar les mesures i als programes d'educació ambiental en funció dels factors ecològics, polítics, socials, estètics i educatius.

- **Participació en temes ambientals:** ajudar a les persones i grups socials a que desenvolupin el seu sentit de responsabilitat i que tinguin consciència de l'urgent necessitat d'atendre els problemes del medi ambient, per assegurar que s'adopten mesures adequades per a resoldre'ls.

4.4.3. Activitats

Amb tot això, es pretén aconseguir que tant els individus com les comunitats comprenguin la complexitat de l'ambient natural i l'antròpic (resultat aquest últim de la interacció dels factors biològics, fisicoquímics, socials, econòmics i culturals) per a que adquireixin els coneixements, valors, actituds i habilitats pràctiques que els permeti participar de manera responsable i efectiva en la previsió i resolució dels problemes ambientals.

Les activitats d'educació i interpretació ambiental en la Vall poden diferenciar-se segons:

A. El públic a qui van adreçades:

Població escolar

Entre els destinataris dels programes d'educació ambiental cal destacar la població escolar. Els programes destinats a les escoles tenen una evident projecció en el futur de la nostra societat i, a un nivell més local, permetran una creixent implicació dels habitants d'Andorra en els objectius de gestió de la vall. Així doncs, és necessari remetre actuacions que tinguin com a destinataris als alumnes de les escoles del Principat.

La Comissió anirà definint amb el temps i amb els seus programes d'activitats, quin tipus de servei ofereix a les escoles, si pot -i com- influir sobre la programació escolar, i els resultats que s'esperen obtenir en el seu treball.

Les activitats que han de permetre conèixer i valorar la vall i implicar l'alumne en les seves finalitats s'han de compondre entre altres de xerrades, tallers, visites guiades, etc. i han de ser activitats sobre el medi natural, històric i sociològic de la vall.

El material didàctic utilitzat en les diferents activitats es subministrarà pel centre organitzador o responsable. Aquest material pot estar compostat per fitxes de flora i fauna, guies de natura, llibres de natura o culturals, etc. L'administració de la vall ha d'avaluar i consensuar tot aquest material en coordinació amb els centres que realitzin les activitats.

Estudiants d'universitat, postgraus, altres centres de formació i voluntaris.

Un segon grup de destinataris de les activitats d'ús públic serien els estudiants d'universitat, postgraus, altres centres de formació i voluntaris. Aquestes activitats realitzades en la vall s'adaptaran a aquests usuaris més específics que busquen en les activitats aspectes més concrets i pràctics de la seva formació acadèmica en el context de la vall. Consistiran en xerrades, taules rodones, visites guiades, estades de pràctiques, etc.

Públic en general

La resta dels visitants de la vall es poden englobar en la categoria de públic en general. L'administració de la vall del Madriu-Perafita-Claror ha de dissenyar també actuacions destinades a l'educació ambiental d'aquest ampli sector de visitants. L'execució material d'aquestes activitats se centraran principalment en els diferents equipaments que continguin serveis d'interpretació del patrimoni, de forma que cada projecte s'ajusti a les disposicions generals que aquí s'apunten, mantenint la seva pròpia singularitat i originalitat dins del conjunt del programa.

És important que l'òrgan tècnic encarregat coordini i supervisi els diferents projectes interpretatius que es plantegen per als nombrosos equipaments existents o en procés de desenvolupament, els nous equipaments que disposin d'interpretació hauran d'ajustar-se a les disposicions d'aquest pla, així mateix, progressivament s'hauran d'anar actualitzant la resta d'equipaments fins homogeneïtzar l'oferta interpretativa de la vall.

B. Els mitjans que s'utilitzen:

Mitjans personals: activitats en les que el visitant és atès directament pel personal de la vall o professionals degudament qualificats provinents d'empreses del sector privat. La vall, a través de l'EFPEM, donarà una formació específica relativa al paisatge cultural de la vall que tot guia contractat per treballar en la vall haurà de tenir.

Les activitats interpretatives per excel·lència són itineraris guiats i sortides de temàtica concreta que es dissenyen i realitzen pels guies interpretadors. Són per tant, unes de les activitats d'interpretació ambiental que han d'impulsar-se decididament des de la vall. Aquestes activitats han de contemplar, a més a més d'un calendari d'activitats destinat al públic en general, un programa específic destinat a escolars, membres d'associacions locals, col·lectius professionals implicats en el sector turístic,...

La realització d'itineraris guiats requereix una gran dedicació personal. Si el volum esdevingués molt important, difícilment seria assumible íntegrament des de la vall.

En un futur, potser s'haurà de regular la pràctica del senderisme i dictar les condicions mínimes en que ha de desenvolupar-se aquesta activitat. A dia d'avui, ja és obligatori que qualsevol itinerari de senderisme guiat i remunerat en la vall sigui realitzat per guies de muntanya o mitja muntanya titulats (Llei de l'esport, article 33). Aquesta titulació dona una base sòlida de coneixements naturals i culturals d'Andorra però no específicament de la vall, que no deixa de ser un paisatge cultural patrimoni mundial de la UNESCO. És doncs important que els

guies obtinguin el mòdul específic de la vall del Madriu-Perafita-Claror, i així compleixin amb els objectius del programa d'educació i interpretació ambiental exposats en el present Pla d'Ús Públic.

Aquest objectiu es podrà aconseguir si tots els itineraris guiats que es porten a terme a l'interior de la vall s'efectuen amb persones que tinguin uns coneixements suficients sobre aquests valors i els puguin transmetre.

L'objectiu és, doncs, disposar d'un volum de persones suficientment qualificades per a desenvolupar aquesta part del programa, distribuint el treball cap al sector privat, però conservant eines que garanteixin la qualitat i adequació de les activitats interpretatives guiades i la relació d'aquestes amb els objectius de gestió de la vall.

Mitjans d'interpretació no personals: activitats que el visitant realitza sense l'assistència d'un professional, recolzant-se en els recursos d'interpretació que posa a la seva disposició la vall:

- Audiovisuals i exposicions: ubicades en el Portal de la Vall i/o en els centres complementaris. Permeten al visitant una ràpida, còmoda i senzilla aproximació a la vall. D'aquesta forma s'inicia al visitant en la comprensió del lloc que es disposa a conèixer.

En els pròxims anys s'ha de completar la xarxa de punts d'informació al voltant de la vall. Seria interessant instal·lar centres d'informació que cobreixin suficientment les diferents entrades possibles de la vall i la seva zona perifèrica de protecció.

- Fulletons dels itineraris interpretatius i publicacions: comprenen guies de natura, pòsters, fulletons i altre material imprès, tant de tipus general com específic. Aquest tema es desenvolupa posteriorment en el programa de publicacions.

- Senyalització dels senders autoguiats i dels senders adaptats: veure programa de senyalització.

- Cartells interpretatius i miradors: veure programa de senyalització.

4.4.4. Seguiment i avaluació

L'avaluació mitjançant un correcte seguiment serà un factor determinant ja que concretarà l'efectivitat de les actuacions proposades.

Es proposen com a formes d'avaluació general:

• Treball realitzat pels responsables d'educació ambiental de la vall

El caràcter tècnic de la unitat ha de garantir la seva capacitat d'auto avaluació. Com a sistema de reforç es poden utilitzar les bústies i/o línies de suggeriments on tindran veu els usuaris i professionals. Es podran sol·licitar informes de les activitats que es realitzin de les diverses entitats relacionades amb l'educació ambiental en la zona de l'entorn protegit i en la zona perifèrica.

• Estudis sociològics d'actituds i coneixements de l'àmbit educatiu

Permetran avaluar de forma global si el programa d'educació ambiental està quallant en la població. També permetran tenir un coneixement complert del procés d'educació ambiental a la vall. D'aquesta manera es podran establir els continguts o actituds sobre les activitats a iniciar més específicament.

Quant a les actuacions concretes definides en aquest programa, es proposa els següents procediments d'avaluació:

- **Anàlisi del material didàctic:** anàlisi del material didàctic de les diferents activitats portades a terme en la vall pels tècnics responsables d'educació ambiental.

- **Qüestionaris:** aquest sistema té especial aplicació en actuacions de camp com poden ser els itineraris, les unitats didàctiques i els intercanvis escolars. Aquests qüestionaris hauran d'estar inclosos en tots els materials que s'elaborin arran d'aquest programa i hauran d'adaptar-se a les necessitats del nivell o grup essent complimentats tant per professors/es com per alumnes.

- **Índex de participació:** la participació és un element fàcilment avaluable i permet conèixer els punts d'interès del sector educatiu, tant en les activitats purament escolars com en aquelles que es desenvolupen fora de l'entorn del centre.

4.4.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Educació i Interpretació ambiental

ACTUACIÓ 1: Realitzar activitats amb escolars

ACTUACIÓ 2: Realitzar activitats per a la població general

ACTUACIÓ 3: Muntar exposicions (permanents i itinerants)

ACTUACIÓ 4: Muntar exposicions interpretatives en els centres d'interpretació de la vall

ACTUACIÓ 5: Fer un seguiment de la qualitat del servei de guies interpretadors. Mòdul específic de la VMPC per la formació de guies de muntanya a la vall.

ACTUACIÓ 6: Realitzar activitats específiques per a col·lectius de discapacitats i desfavorits

ACTUACIÓ 7: Seguir rutes de difusió dels valors del patrimoni.

4.5. Programa de formació

4.5.1. Introducció

Un element fonamental per a poder oferir un servei d'Ús Públic adequat als visitants de la vall és la formació i capacitat de tot el personal que directa o indirectament participa en aquest servei.

Les necessitats i demandes dels visitants van variant tal i com evoluciona la societat, per tant des de la vall és necessari realitzar una adaptació, per a poder oferir un servei variat, enriquidor i de qualitat al visitant, podent d'aquesta manera satisfer les seves necessitats i requeriments. El punt bàsic per a poder realitzar aquesta adaptació es fonamenta en la formació.

S'ha de desenvolupar, doncs, la promoció de la formació del personal de la vall a través d'iniciatives i cursos que permetin augmentar la seva especialització i eficàcia en els temes de la seva competència.

Mitjançant aquest programa s'identificaran inicialment les necessitats de formació del personal de la vall i altres col·lectius professionals implicats en l'atenció al visitant, amb la finalitat que pugui mantenir un nivell d'aptituds i de coneixements aptes per al desenvolupament adequat de les seves activitats.

La Comissió de gestió de la vall té definides les funcions inherents als llocs de treball que repercuteixen en el servei d'ús públic, així mateix els requeriments relatius a formació i capacitat professional necessaris per a ocupar-los. No obstant, és requeriment indispensable la formació i capacitat continuada de tot el personal.

Per diversos motius, es poden efectuar noves incorporacions en l'equip de personal que treballa en la vall del Madriu-Perafita-Claror (estacionalitat de l'afluència de públic, equips de reforços per al desenvolupament de diferents serveis,...). Quan s'incorpora nou personal en el servei d'ús públic se l'informa sobre els aspectes generals de la vall, objecte del lloc de treball i responsabilitats.

En el programa que es definirà periòdicament es reflectiran les necessitats i els requeriments formatius que hauran de ser impartits al personal de la vall amb la finalitat de capacitar-los mitjançant la formació continuada i d'especialització (cursos, jornades, simposis específics,...) que es podran impartir dins o fora de les instal·lacions de la pròpia vall. Posteriorment a la detecció de les necessitats de les activitats formatives se'n regularà el seu impartiment.

4.5.2. Objectius

El Programa de Formació regula estàndards generals que s'han de tenir en compte per a facilitar a tot el personal de la vall, l'adaptació i la formació continuada que els capaciti de manera adequada per a poder ocupar els seus respectius llocs de treball.

- Detectar les carències i necessitats formatives del personal de la vall amb la finalitat d'aconseguir un bon servei d'ús Públic adequat a les demandes dels visitants.
- Assegurar la formació i qualificació específica dels professionals de la vall, impartint formació continuada adequada, definida periòdicament a través de les activitats anuals del propi Programa.
- Facilitar la formació especialitzada de tot el personal en temàtiques que puguin repercutir en el desenvolupament de diferents activitats que puguin realitzar-se en la vall.
- Regular l'impartiment, seguiment, desenvolupament i avaluació de la formació impartida.
- Integrar aquesta formació per els diferents sectors que interaccionen amb la vall.

4.5.3. Activitats

Amb la finalitat de procedir al reciclatge formatiu del personal de la vall es dissenyarà una rutina de formació continuada d'acord amb les necessitats detectades, amb l'objectiu de poder oferir un bon servei d'ús públic als visitants i usuaris en general.

• **Formació continuada:** per al reciclatge del personal de la vall.

o Assistència a jornades, cursos, seminaris organitzats per diferents col·lectius.

o Cursos d'idiomes

o Cursos de Prevenció de Riscos Laborals

o Cursos de Primers Auxilis

o Cursos de progressió en Alta Muntanya

• **Formació específica:** es procedirà al disseny d'uns cursos o activitats formatives diverses i específiques que serveixin per a cobrir les necessitats formatives, de capacitació o d'especialització.

S'ubiquen també en aquesta tipologia formativa les activitats desenvolupades en la vall que engloben la formació i especialització dels tècnics de la mateixa vall i que estan obertes al públic extern, el qual assisteix a aquestes sessions a causa de l'especificat de les temàtiques que en elles s'exposen. Mitjançant aquestes línies formatives es pretén incidir en tot el personal que treballa directament en la VMPC i en tots els sectors que interaccionen amb ell, amb la finalitat de capacitar sobre la realitat mediambiental, la conservació i el maneig de l'espai de cara a la seva utilització amb finalitats recreatives.

• **Formació dels guies de la vall:** tal i com ja s'ha descrit en l'apartat 4.4. d'aquest pla, els guies que de manera directa o mitjançant concessió ofereixin els seus serveis a la vall hauran de tenir l'acreditació deslliurada per l'EFPEM. La seva missió consistirà en rebre als visitants, acompanyar-los sobre el terreny i oferir les explicacions dels itineraris amb l'objectiu de facilitar la comprensió de la zona visitada des del punt de vista dels seus valors científics i culturals.

4.5.4. Avaluació i seguiment

L'execució de les diferents activitats definides en el Programa de Formació es regularà mitjançant el seguiment i l'avaluació de les activitats formatives que impliquen al personal de la vall i la població local que està vinculada a les accions que es desenvolupen en el propi espai.

4.5.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Formació

ACTUACIÓ 1: Realitzar intercanvis amb altres espais protegits

ACTUACIÓ 2: Curs de tècniques bàsiques de muntanya

ACTUACIÓ 3: Formació continuada

ACTUACIÓ 5: Formació de guies

ACTUACIÓ 6: Formacions específiques

ACTUACIÓ 7: Cursos organitzats per l'administració

ACTUACIÓ 8: Cursos externs en col·laboració amb altres entitats

4.6. Programa de voluntariat i estades en pràctiques

4.6.1. Introducció

En les últimes dècades, l'anomenat "Tercer Sector" ha assolit una gran importància en la nostra societat amb la proliferació de les ONGs i altres associacions amb inquietuds socials. La societat ve demandant un paper més actiu en la conservació i gestió dels recursos naturals, que es tradueixen en una major col·laboració i implicació per part d'aquesta en el voluntariat.

El Voluntariat es defineix com un conjunt d'activitats d'interès general desenvolupades per persones físiques, sempre que les mateixes no es realitzin en virtut d'una relació laboral i:

- tinguin un caràcter altruista i solidari
- la seva realització sigui lliure
- es porti a terme sense contraprestació econòmica, sense perjudici del dret al reembossament dels costos
- es desenvolupin a través d'organitzacions privades o públiques i segons programes o projectes concrets
- no substitueixin al treball retribuït

Tanmateix, els voluntaris tenen drets i obligacions que han de complir. Entre els drets dels voluntaris trobem:

- a) Rebre, tant amb caràcter inicial com permanent, la informació, formació, orientació, recolzament i, en el seu cas, els mitjans materials necessaris per exercir de les funcions que se'ls assignen.
- b) Ser tractats sense discriminació, respectant la seva llibertat, dignitat, intimitat i creences.
- c) Participar activament en l'organització en què s'integrin, col·laborar en l'elaboració, disseny, execució i avaluació dels programes, d'acord amb els seus estatuts o normes d'aplicació.
- d) Realitzar la seva activitat en les degudes condicions de seguretat i higiene en funció de la naturalesa i característiques d'aquella.
- e) Obtenir el respecte i el reconeixement pel valor social de la seva contribució.

Els voluntaris també posseeixen una sèrie de deures que, al igual que els drets, han de ser coneguts pels mateixos:

- a) Complir els compromisos adquirits amb les organitzacions en les que s'integren, respectant les finalitats i la normativa de les mateixes.
- b) Guardar, quan s'escaigui, la confidencialitat de la informació rebuda i coneguda en el desenvolupament de la seva activitat voluntària.
- c) Rebutjar qualsevol prestació material que poguessin rebre bé del beneficiari o d'altres persones relacionades amb la seva acció.
- d) Respectar els drets dels beneficiaris de la seva activitat voluntària.
- e) Actuar de forma diligent i solidària.
- f) Participar en les tasques formatives previstes en l'organització de manera concreta per a les activitats i funcions confiades, així com les que són de caràcter permanent es precisen per a mantenir la qualitat dels serveis que es presten.
- g) Seguir les instruccions adequades a les finalitats que s'imparteixen en el desenvolupament de les activitats encomandes.
- h) Utilitzar degudament l'acreditació i distintius de l'organització
- i) Respectar i cuidar els recursos materials que posin a la seva disposició les organitzacions.

El voluntariat en la vall pot contribuir a donar-la a conèixer i, al mateix temps a sensibilitzar a la ciutadania potenciant la participació activa en accions de protecció, conservació i millora del medi natural. D'aquí la necessitat d'implantar programes de voluntariat adequadament planificats, que permetin una forma de participació lliure i organitzada dels ciutadans.

Per altra banda les estades en pràctiques constitueixen una bona eina per a aportar a la docència reglada la part pràctica. A més a més, mitjançant les estades es poden crear processos de retroalimentació per part dels centres docents i la vall. Això permet, als centres docents, formar professionals amb una visió més real del món laboral i, a la vall, accedir a les últimes tècniques que s'apliquen o experimenten en els centres docents.

Des de la Comissió de gestió es marquen unes línies per al disseny dels Projectes de Voluntariat Ambiental:

- **Conservació i restauració d'ecosistemes:** línia que impulsa la participació del voluntariat integrant-se en els programes de protecció, conservació i millora dels recursos naturals, conscienciació de la població local.
- **Conservació i restauració del patrimoni cultural:** aquesta línia té com a fita ampliar l'espectre social del voluntariat ambiental, apropant-lo a col·lectius no implicats en la conservació del medi ambient.
- **Ús Públic:** activitats de voluntariat amb finalitat recreatives, educatives i turístiques en la natura com a vincle entre la societat en general i, més concretament, la població local i els espais naturals.
- **Manteniment d'infraestructures i equipaments:** participació del voluntariat en les tasques de millora i condicionament de les instal·lacions de la VMPC, permeten la familiarització del voluntariat amb els mitjans de què disposa la vall.
- **Documentació:** línia més propera al funcionament i gestió dels espais naturals.
 - o Traducció de textos i bibliografia
 - o Informatització de dades
 - o Classificació d'arxius
 - o Tasques administratives

4.6.2. Objectius

El Programa de Voluntariat busca una participació dels ciutadans en el servei públic i gestió de la vall. Aquest Programa intenta donar una concepció més ampla del dret ciutadà de participació, passant per la presa de consciència dels problemes que afecten la VMPC.

- Aconseguir un voluntariat eficaç en les seves intervencions i compromès en el desenvolupament d'una ètica ambiental que promogui la protecció del medi.
- Desenvolupar estratègies per a incrementar la participació activa de la població de les àrees d'influència de la vall.
- Impulsar la firma de convenis o altres formes de col·laboració en matèria de voluntariat ambiental amb organitzacions sense ànim de lucre públiques i privades.
- Recolzar la informació, formació i capacitació dels/es voluntaris/es.
- Impulsar la firma de Convenis o altres formes de col·laboració en matèria d'estades en pràctiques amb centres docents.

4.6.3. Activitats

Es pot preveure que la vall sigui un espai que rebi una important demanda per a la realització de tasques de voluntariat. Existeixen diferents programes d'acollida que passarem a analitzar:

a) Camps internacional per a joves:

La Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO (CNAU) i el Comitè Nacional Andorrà de l'ICOMOS van organitzar el juliol del 2007 un Camp Internacional per a Joves a la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Uns 40 joves (50% nacionals, 50% estrangers), es van repartir en varis tallers que van tenir com a objectiu que els joves copsessin sobre el terreny al cor d'un paisatge cultural declarat patrimoni mundial quina podia ser la dimensió del patrimoni cultural, quina havia estat la seva evolució, quins eren els seus valors i significació, com s'havia produït la relació entre Natura i Home al llarg dels segles, i quines eren les fortaleces d'aquest patrimoni i les seves debilitats. La seva estada (unes 3 setmanes) els va permetre comprendre i conrear en primera persona la relació i el diàleg amb el patrimoni cultural basats en el coneixement, el respecte, el principi de prudència, i l'harmonia. Els joves van dur a la pràctica, amb l'anàlisi prèvia i l'avaluació posterior corresponent, algunes accions encaminades a la conservació, el manteniment i la vitalitat del patrimoni cultural. Així van treballar per millorar l'últim tram del camí de l'estany de la Nou, evitant l'erosió i fent-lo més practicable i segur; van construir una palanca a l'Estall Serrer i van millorar la seguretat de les persones en la zona exterior de trànsit del refugi de l'Illa.

Es preveu poder tornar a organitzar aquest camp de treball.

b) Estudiants en pràctiques

Les demandes de col·laboració d'estudiants que desitgen completar la seva formació acadèmica amb una estada més o menys llarga de pràctiques en un espai protegit és molt variable en el temps i inestable, ja que depèn

exclusivament de les demandes que fan els propis estudiants.

Depenent dels interessos personals del voluntari i de les possibilitats existents, poden realitzar treballs més específics que requereixin major responsabilitat i autonomia. Es tracta de voluntaris amb una dosi de motivació alta, dels que es pot aconseguir un alt grau d'implicació en el treball. No obstant, aquest serien els voluntaris que potser requereixen un major esforç de coordinació entre el personal de la vall. Depèn també de cada cas, encara el més normal és que la seva estada es perllongui d'1 a 3 mesos.

L'estada en pràctiques d'un estudiant està subjecta a la firma d'un conveni entre l'administració (comú que ostenta la presidència de la comissió de gestió) i el centre educatiu de procedència.

c) Voluntaris ocasionals (grups de scouts, associacions de voluntaris relacionats amb espais protegits, activitats amb escolars, altres associacions.)

Poden existir grups organitzats que, durant la seva visita a la vall, desitgin participar de manera puntual en alguna acció d'ajuda. Normalment es destinaran aquests voluntaris a treballs de neteja de zones concretes, itineraris més freqüentats. Aquesta acció comporta una sensibilització positiva dels participants cap el problema concret de les escombraries en el medi natural.

4.6.4. Avaluació i seguiment

El seguiment del Programa de Voluntariat ha de realitzar-se de forma coordinada entre totes les entitats implicades en ell. Per aconseguir-ho seria recomanable crear una Comissió de Seguiment formada pels responsables d'aquestes entitats.

Una de les funcions d'aquesta Comissió seria la d'establir mecanismes de coordinació que garanteixin l'adequada participació i col·laboració, tant de les diferents instàncies públiques i privades que hi participen, com dels propis voluntaris/es. Aquesta coordinació possibilitaria l'òptima utilització dels recursos humans i materials disponibles.

Pel que fa a l'avaluació, aquesta també ha de ser una tasca col·lectiva, en la qual hi han d'estar involucrades les diferents organitzacions i entitats que participen en el Programa de Voluntariat. Durant la realització de les diferents activitats i amb posterioritat a aquestes, s'hauran d'avaluar diferents aspectes com:

- El grau de consecució dels objectius generals i específics.
- L'efectivitat de les línies d'actuació establertes i la seva contribució a la gestió.
- La participació dels/de les voluntaris/àries.
- Els recursos humans i materials disponibles, etc.

Per aconseguir-ho, es dissenyaran diversos tipus de fitxa enquesta que permetin conèixer i analitzar les opinions tant dels/es voluntaris/es com dels gestors de la vall.

Un aspecte important a tenir en compte és que l'avaluació ha de ser un procés orientat a la millora, pel que és convenient realitzar diversos informes avaluatius en diferents moments al llarg del període de vigència del Programa, tal i com s'indica en els procediments de qualitat.

4.6.5. Activitats

ACTUACIONS PROGRAMADES

Voluntariat i estades en pràctiques

ACTUACIÓ 1: Campaments de treball

ACTUACIÓ 2: Estudiants en pràctiques

ACTUACIÓ 3: Altres voluntaris

4.7. Programa d'informació

4.7.1. Introducció

El Programa d'informació regula d'una forma sistemàtica el procés d'informació als visitants de la vall. Mitjançant aquest programa s'han de definir les pautes i requeriments necessaris per a oferir en qualsevol circumstància, una informació precisa i adequada a les demandes dels mateixos.

La informació que s'ofereix als visitants es pot dividir en:

- **Estàtica**, a la qual s'hi ha de tenir accés mitjançant la visualització dels cartells i senyals informatives.
- **Dinàmica**, a la qual s'hi pot accedir mitjançant la comunicació (per diversos mitjans) amb el personal del propi de la vall.

S'equiparà la vall del Madriu-Perafita-Claror amb els centres de visitants, les infraestructures i instal·lacions necessàries per organitzar adequadament l'ús públic, de tal forma que es combini la millor experiència per al visitant amb la màxima protecció dels recursos.

En els centres principals d'informació, divulgació, educació, acollida i interpretació es divulgaran les peculiaritats de la zona i es facilitarà una visió general dels valors naturals i culturals de la vall. Els centres secundaris d'informació i divulgació completaran el sistema d'informació al públic, informant sobre les característiques bàsiques de la vall i dels seus serveis.

4.7.2. Objectius

El present programa d'informació té com a objectius principals:

- Donar a conèixer els valors que han impulsat la creació del bé d'interès cultural Vall del Madriu-Perafita-Claror
- Orientar als visitants i oferir-los una informació personalitzada sobre les opcions d'ús públic de la vall.
- Informar sobre les mesures de gestió per a la conservació dels recursos culturals i naturals de la vall.
- Afavorir el gaudi de la natura de forma compatible amb la conservació, protecció i promoció de la vall i el seu entorn.
- Evitar l'oferta d'informació sobre la vall no controlada ni filtrada pels gestors de la VMPC, el que pot provocar situacions de confusió i insatisfacció entre els visitants.
- Tenir una planificació de la informació oferta i en els suports que s'ajustin a l'espai geogràfic o a les necessitats reals.
- Atendre de manera correcta i adequada als visitants, amb la finalitat de poder-los oferir una informació actualitzada, comprensible i de qualitat.

4.7.3. Activitats

En el programa d'informació es dissenyen les activitats, actuacions i metodologies a utilitzar per atendre al públic en general, en referència a qüestions sobre la vall com a espai natural i cultural, i a la seva vegada, ofereix informació de les activitats que s'hi desenvolupen.

En la planificació del procés d'informació s'han d'unificar criteris sobre el contingut de la informació bàsica que s'ofereix al visitant, tant la informació personalitzada com l'oferta en els mètodes no personals. Així, per exemple, es recomanarà al visitant que demana informació per primera vegada, camins concrets que, oferint una visió completa del seu entorn, tendeixin a concentrar les visites en les zones d'ús moderat, on les activitats són compatibles amb la preservació del patrimoni, deixant els camins que passen per les zones d'ús restringit als usuaris més coneixedors de la vall. En els fulletons informatius sobre la xarxa de senders bàsica s'haurà d'explicar molt bé aquesta diferenciació, i en cap cas hi constaran senders que passin per les zones de reserva ecològica.

Es considerarà també de manera primordial el disseny dels materials necessaris perquè el visitant tingui informació suficient sobre el lloc, els equipaments i els recursos disponibles. Així mateix, s'informarà sobre quines són les limitacions segons la normativa i la zonificació i es facilitaran mapes descriptius i altre material divulgatiu.

És important diferenciar la **Informació prèvia** que els visitants sol·liciten de forma anterior a la visita o amb l'únic fi de sol·licitar informació, la qual es realitza mitjançant telèfon, fax, correu electrònic o correu postal; i la **Informació personalitzada**, que fa referència a l'atenció directa que s'ofereix a l'usuari. Aquesta última pot realitzar-se en espais físics diferents: actualment, en les oficines d'informació d'Andorra Turisme i en les casetes d'informació a l'estiu, però més endavant en els punts d'informació específics de la vall i en els punts de control d'accés i d'aparcaments. Aquestes infraestructures es trobaran tant en les entrades principals a la vall com en altres punts estratègics situats en les entrades a la zona perifèrica de protecció. S'hauran de definir les instruccions específiques per a realitzar un seguiment de la caracterització dels visitants de la vall que es farà des d'aquestes infraestructures, per generar els registres amb els camps adequats per a poder visualitzar la tipologia d'usuari existent, i poder reflectir les seves demandes respecte als serveis i a les prestacions que sol·licita de la vall.

Per a realitzar les diferents activitats que s'ubiquen entorn a l'aportació de la informació adequada als visitants de la vall, s'hauran de tenir en compte els mitjans i recursos materials i personals de què es disposen.

També, es molt important mantenir actualitzada i en vigor tota la informació que s'emet mitjançant diversos mitjans vinculats directa o indirectament amb la vall, així com el tracte que manté el tècnic informador amb el visitant que sol·licita informació. El servei, doncs, ha de ser eficient i adequat a les necessitats del visitant.

a) Mitjans d'informació estàtica, no personalitzada:

En aquest apartat es preveu la informació que es posa a disposició del públic en general. S'han de diferenciar tres apartats diferents entre si:

- **Senyalització informativa existent a l'interior de la vall:** amb l'objectiu d'orientar al visitant. Aquest apartat es troba més desenvolupat en el programa de senyalització.

- **Publicacions informatives:** són els fulletons editats per la vall, destinats a ser repartits a les persones que el visitin o sol·licitin informació per correu, tals com els generals, el de la xarxa de senders, el de normes i consells. També podem incloure aquí la informació continguda en les pàgines web. Aquest apartat es troba més desenvolupat en el programa de publicacions.

- **Altres mitjans no personals d'informació al visitant:** a més a més de la formació permanent que s'ha de facilitar a les persones que treballen en aquests llocs en contacte directe amb el públic, és convenient disposar d'altres mitjans no personals d'informació, com els punts d'informació informàtics, disponibles les 24 hores del dia, o la venda de CDs als visitants que es pugui trobar en les oficines d'Andorra Turisme, etc.

b) Mitjans d'informació dinàmica (personal):

- **Punts d'informació:** els visitants dels punts d'informació de la vall rebran per part del personal responsable la informació organitzada en els següents nivells:

- Informació general de la vall
- Informació específica relativa a les condicions de realització i característiques dels serveis d'ús públic (itineraris, audiovisual, ...).
- Informació sobre els espais protegits amb els que es tenen especial relació.

- **Punts de control:** són els punts d'entrada a la vall en els que es fa entrega a tots els visitants d'un fulletó que conté un plànol, la normativa de protecció i els consells de seguretat. S'informarà als usuaris sobre les característiques de la vall, activitats que es poden desenvolupar, rutes etc. i se'ls remetrà als punts d'informació principals per a qualsevol altre assumpte necessari.

El personal d'informació sol·licitarà al visitant atès una sèrie de dades que s'utilitzaran per a omplir una fitxa de control que servirà per a l'obtenció de dades estadístiques que es veuran reflectides en la memòria de la vall.

4.7.4. Seguiment i avaluació

Es revisarà la quantificació, qualitat i disponibilitat de recursos materials existents per a oferir la informació adequada.

4.7.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Informació

ACTUACIÓ 1: Crear els punts d'informació específics de la vall, i els punts de control

ACTUACIÓ 2: Crear els suports d'informació

ACTUACIÓ 3: Mantenir la pàgina web de la vall

ACTUACIÓ 4: Augmentar i optimitzar els medis humans existents

ACTUACIÓ 5: Crear punts interactius d'informació 24 hores

ACTUACIÓ 6: Crear materials informatius per a persones discapacitades

4.8. Programa de comunicació i participació

4.8.1. Introducció

La comunicació de la Comissió de gestió de la vall amb el seu entorn (població i entitats locals) i els visitants és d'una gran importància ja que permet la participació de la societat en la gestió d'espai.

Ja en el passat Congrés Mundial de Parcs de Durban 2003 un dels punts del manifest de l'Acord de Durban va ser: *"Urgeix assumir el compromís d'utilitzar la Comunicació i l'educació per a millorar i ampliar el recolzament a les àrees protegides"*.

La comunicació implica un diàleg, augmentar el sentiment de pertinença i estima de la població local i pot potenciar sinergies entre els diferents agents socials de l'entorn més immediat, amb la qual cosa millora de manera sensible la imatge de la pròpia vall davant dels seus conciutadans i millora el servei ofert.

És necessari un treball de dinamització i potenciació de propostes elaborades conjuntament amb la societat civil.

4.8.2. Objectius

Els objectius del present Programa de Comunicació són els següents:

- Mantenir una comunicació fluida entre la vall, la població local i els usuaris.
- Implantar diversos instruments de comunicació en la vall i incorporar interlocutors vàlids que facilitin la comunicació entre els interessats i els gestors de la vall.
- Utilitzar tots els mitjans de comunicació disponibles, en especial les noves tecnologies (Internet), ja que aquestes proporcionen un accés a baix cost a un gran nombre d'usuaris.
- Establir programes de comunicació amb les associacions i organitzacions de la zona.
- Projectar cap a la zona d'influència socioeconòmica de la vall uns valors d'acord amb el desenvolupament sostenible i la necessitat de polítiques integradores de protecció.

4.8.3. Activitats

Les activitats del programa hauran de mantenir els canals de comunicació vius i crear un fluid constant de comunicació entre les diferents parts. Per aquesta raó, els responsables hauran d'encarregar-se de les feines de dinamització dels mecanismes de participació.

Les activitats s'agrupen segons la seva àrea d'incidència:

- **Activitats d'acció local:** estaran formades pels punts d'informació de la vall, per fòrums o debats en les proximitats de la vall i, per la creació de la xarxa d'entitats col·laboradores amb la vall del Madriu-Perafita-Claror.
- **Activitats d'acció extra local:** estaran formades per la resta d'activitats que es realitzen fora de les proximitats de la vall. Creació d'associacions d'amics de la vall, voluntariat ambiental... tant en àmbits nacionals com internacionals.

4.8.4. Seguiment i avaluació

L'administració de la vall, mitjançant la creació de la figura del Responsable de Comunicació, realitzarà el seguiment i avaluació del Programa de Comunicació mitjançant la qualificació de la diferència entre la informació emesa i la informació que assimila i comprèn el receptor.

4.8.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Comunicació i participació

ACTUACIÓ 1: Mantenir una web dinàmica, amb informació actualitzada, i introducció de projectes d'interès, etc.

ACTUACIÓ 2: Potenciar les xarxes socials com a mitjà de comunicació.

ACTUACIÓ 3: Crear una xarxa d'establiments turístics que actuïn com informadors i difusors del missatge de la vall.

ACTUACIÓ 4: Establir contactes periòdics amb diferents col·lectius de la població

4.9. Programa d'ús i promoció de la imatge

4.9.1. Introducció

El principal senyal d'identitat de la Vall del Madriu-Perafita-Claror correspon a la diversitat biològica, de cobertes vegetals i de presència humana presents a la vall. És un veritable paradís per als amants de la natura: llacs, rius, cascades, torberes, agrestes pics i frondosos boscos de pi negre, avet, pi roig i bedolls, constitueixen la llar de multitud d'interessants plantes i fascinants animals. L'empremta del home en els últims segles també hi és molt present, amb vestigis de l'activitat agrícola, ramadera i siderúrgica, i de les obres derivades de la central hidroelèctrica de FHASA.

Llavors, s'entén que el logotip de la vall sigui un reflex del paisatge d'alta muntanya i del patrimoni cultural. A la vegada, els logotips, segells, etc. són elements d'identificació que serveixen per a comunicar la personalitat de la vall i, per tant, han de ser identificables, reconeguts, amigables i forts. També han de ser clarament identificables els elements d'imatge que defineixen les administracions implicades en la vall.

Les directrius sobre la imatge i promoció de la vall són:

- L'administració, com a titular exclusiu dels drets d'utilització de la imatge i els logotips de la vall del Madriu-Perafita-Claror, assegurarà el manteniment de la imatge.
- La imatge corporativa de la vall, inclosos medis materials i vestuari de personal, s'adequarà al que estableixi la Comissió. La seva utilització serà d'ús obligatori per, almenys, aquells professionals que desenvolupin tasques en contacte amb el públic.
- L'administració assegurarà, tant en la utilització de la imatge exterior, com en l'elaboració de medis materials, elements de difusió, i publicacions en general, la utilització de totes les llengües oficials que, en cada cas, resulti procedent.

4.9.2. Objectius

El Programa d'ús i Promoció de la Imatge persegueix els següents objectius:

- Donar a conèixer les actuacions que es realitzen a la vall per a incrementar el coneixement de la societat del significat dels bens d'interès cultural i millorar la seva imatge.
- Homogeneïtzar i definir la identitat de la vall, tant l'exterior (imatge pública) com l'interior (imatge que la pròpia vall té d'ella).
- Promocionar els valors de la vall. D'aquesta manera s'aconseguirà implicar amb més facilitat a la població local.
- Utilitzar tots els medis disponibles, en la seva justa mesura, per a la promoció de la vall, en especial la utilització de les noves tecnologies.
- Actualitzar les pàgines web pròpies (comunals i pròpia a la VMPC) amb informació actualitzada de la vall.
- Evitar, en la mesura del possible, la creació de noves demandes a causa de la promoció d'instal·lacions i serveis nous, si no estan suficientment satisfetes les demandes actuals.
- Participació o col·laboració amb altres institucions oficials tant per a filtrar i verificar la informació que proporcionen sobre la vall com per a promocionar-se conjuntament.

4.9.3. Activitats

Les principals activitats per a la promoció i imatge de la vall del Madriu-Perafita-Claror són en funció dels dos blocs del Programa les següents:

Activitats d'imatge: planificació d'activitats relacionades amb oferir una bona impressió al visitant.

Activitats de promoció: relacionades amb la publicitat, promoció i difusió dels valors de la vall i els seus voltants. Algunes d'aquestes activitats són:

- L'activació de les exposicions itinerants.
- La participació i creació de tot tipus de formats de promoció, en especial, els audiovisuals i pàgines web.
- Campanyes de promoció per a difondre els objectius i actuacions realitzades del Parc.
- La millora i actualització de webs.

4.9.4. Seguiment i avaluació

L'increment de notícies publicades en els mitjans de comunicació sobre les actuacions realitzades a la vall i el nombre de visites al web són indicadors de la consecució dels objectius d'aquest programa.

L'administració de la vall haurà de realitzar el seguiment i avaluació de les diferents activitats d'imatge i promoció. Per tant, haurà de ser suficientment autocrítica per a reconèixer els punts on el Programa és deficitari i potenciar-los en funció dels recursos disponibles.

4.9.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Ús de la Imatge i Promoció

ACTUACIÓ 1: Mantenir contactes periòdics amb els mitjans de comunicació

ACTUACIÓ 2: Utilitzar la imatge de la vall en establiments turístics

ACTUACIÓ 3: Revisar anualment dels mailings de difusió

ACTUACIÓ 4: Organitzar jornades de portes obertes

ACTUACIÓ 5: Dissenyar un cartell promocional de la Vall dels Madriu-Perafita-Claror

ACTUACIÓ 6: Establir col·laboracions institucionals

4.10. Programa de publicacions

4.10.1. Introducció

Les publicacions resulten un element imprescindible per al recolzament del sistema d'equipaments de la vall del Madriu-Perafita-Claror. És de suposar l'efímer que resultaria en la nostra memòria la visita d'un museu sense ajuda d'un fulletó o d'una guia o com ens seria impossible recordar els detalls dels quadres que més ens han impressionat al llarg del temps.

Doncs també en la vall les publicacions ajuden a memoritzar, assimilar i a gaudir més de la visita que realitzen els diferents usuaris que s'apropen a ell.

A més a més, les publicacions permeten que el coneixement i divulgació dels treballs i activitats que es realitzen en la vall traspassin els seus límits i s'ampliï el nombre de coneixedors en el temps.

El Programa de Publicacions ha de ser el principal promotor i catalitzador de l'esforç generat per l'administració de la vall en la seva funció de coordinar i impulsar les publicacions pròpies.

4.10.2. Objectius

Els objectius del Programa seran:

- Coordinar i impulsar les publicacions relacionades amb la Vall del Madriu-Perafita-Claror, en especial aquelles que potencien els valors naturals i culturals de la vall.
- Potenciar i desenvolupar les noves tecnologies (Internet) com a nou format de publicació per a treballs, revistes, fulletons, etc.

4.10.3. Activitats

Les publicacions del Programa de Publicacions es divideixen en funció de la seva tipologia:

- **Fulletons d'informació general de la vall:** en aquests s'establiran totes les possibilitats i alternatives d'ús públic existents així com les normes de comportaments i informació bàsica d'interès.
- **Pòsters i jocs** relacionats amb el medi ambient
- **Llibres, guies o articles:** recullen aspectes divulgatius i recreatius de la vall, i comprenen guies, notes de viatges, articles científics, etc.
- **Noves tecnologies:** es compona principalment d'una pàgina web en la qual es recullen, en la mesura del possible, la totalitat de les publicacions de la vall.

Anualment s'hauran de planificar les necessitats de fulletons i publicacions, en virtut dels objectius de la vall i les necessitats observades, per a incloure-les en el pressupost.

Es publicarà en català, i en la mesura del possible, es procurarà publicar en el màxim d'idiomes, però es donarà prioritat als idiomes dels principals visitants de la vall.

4.10.4. Avaluació i seguiment

Des de l'administració de la vall s'haurà de fer un seguiment tant del procés d'elaboració de les publicacions com del resultat final de les mateixes.

S'avaluarà el Programa d'activitats de Publicacions.

4.10.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Publicacions

ACTUACIÓ 1: Editar fulletons generals

ACTUACIÓ 2: Editar programes d'activitats

ACTUACIÓ 3: Editar guies temàtiques

ACTUACIÓ 4: Editar un fulletó de consells i recomanacions

ACTUACIÓ 5: Editar fulletons dels equipaments

ACTUACIÓ 6: Editar fulletons d'exposicions itinerants o interpretatives, de concursos (de fotografia), etc.

ACTUACIÓ 7: Editar fulletons d'itineraris

ACTUACIÓ 8: Altres fulletons

4.11. Programa de senyalització

4.11.1. Introducció

L'ésser humà, des de temps immemorials, ordena l'espai que l'envolta mitjançant la utilització, en part, de senyals, doncs aquestes li faciliten la seva ubicació i orientació en el territori. En el cas d'espais rurals, aquesta senyalització del territori és imprescindible, ja que la gran majoria dels visitants que reben són desconeguts de l'entorn.

La senyalització permet a l'usuari descobrir amb més facilitat i seguretat un entorn nou, encara que aquest li resulti estrany, i principalment perquè el gran nombre de visitants procedeix de zones urbanes.

4.11.2. Objectius

El Programa de Senyalització dona les directrius d'homogeneïtzació de tota la tipologia de senyals utilitzats en la vall, tant les direccionals com les que estan dirigides a l'apropament i al coneixement dels bens naturals i culturals de la vall.

El Manual de Senyalització es troba en l'annex 8.3.

4.11.3. Activitats

Les senyals utilitzades a la vall es divideixen en:

- Senyals informatives (direccionals, senyals delimitadors de l'espai protegit i d'accés i senyals d'informació general).

El manual de senyalització s'ha treballat a nivell nacional i serà adoptat per les set parròquies. S'ha anat implantant a la vall, normalitzant així una senyalització fins avui desunida.

El manual de senyalització defineix i caracteritza les senyals direccionals, donant els criteris a seguir en quant a la instal·lació i ubicació de les senyals, al seu disseny, als materials a utilitzar i la informació que es dona en cada senyal. D'acord amb les funcions a exercir, les senyals seran en el menor nombre possible. Se situaran de manera que no interfereixin amb el gaudi i apreciació dels recursos de la vall.

- Senyals explicatives (senyals interpretatives, de senders autoguiats, miradors, cartells d'informació).

Un conjunt de 13 senyals formen la senyalització interpretativa de la vall. Amb un contingut treballat entre els quatre comuns, els departaments de patrimoni natural i cultural de Govern, FEDA, el col·lectiu de ramaders i de propietaris de la vall, ajuden als visitants a entendre els valors de la vall i a llegir-ne el paisatge.

Pel que fa a les senyals informatives, les principals entrades a la vall (9 en total) estan dotades de panells que, a més d'ubicar el visitant, li donen les principals informacions: descripció de la vall, punts d'interès i telèfons d'interès.

El disseny d'aquestes senyals s'han fet guardant una estètica que s'integra amb l'entorn de la vall, però al mateix temps són originals i fets amb materials resistents. i coherents amb els valors de la vall. A més, han seguit el manual d'identitat corporativa de la VMPC, per guardar una imatge coherent en tot l'espai protegit.

4.11.4. Sistemes d'avaluació i seguiment

En el programa d'activitats de senyalització, s'inclourà la planificació dels llocs on s'ha de situar la senyalització, tots els processos de disseny, fabricació, encàrrecs i col·locació de la nova senyalització, així com els plans anuals del seu manteniment. El manteniment haurà de realitzar-se periòdicament i a la seva vegada, ha de complementar-se per un sistema exhaustiu de seguiment de l'estat dels senyals, que permeti localitzar en la major brevetat possible el deteriorament o els danys causats en aquests.

El sistema de seguiment estarà integrat per tot el personal de la vall que informaran a l'administració de la VMPC

de les possibles irregularitats. Serà també l'administració de la vall la que activi les quadrilles de manteniment per a realitzar la restauració de les senyals malmeses.

L'avaluació del Programa de Senyalització es realitzarà de dues maneres:

- Mitjançant la integració de diverses preguntes sobre el sistema de senyalització de la VMPC i les millores que ells realitzarien, en els qüestionaris d'opinió que es realitza als visitants.
- Revisions periòdiques per part del personal de la vall, per avaluar la utilitat i qualitat de la senyalització.

4.11.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Senyalització

ACTUACIÓ 1: Aplicar el manual de senyalització direccional - homogeneïtzar la senyalització direccional de tota la vall.

ACTUACIÓ 2: Mantenir les senyals instal·lades (interpretatives, informatives, direccionals).

ACTUACIÓ 3: Col·locar panells informatius on s'identifiqui la necessitat.

4.12. Programa de seguretat

4.12.1. Introducció

Encara que la persona és el primer responsable de la seva seguretat, l'administració de la vall prendrà totes les precaucions que siguin raonables amb l'objectiu de millorar la seguretat i la protecció del visitant.

A causa de que l'ús i gaudi de la vall el realitza un gran nombre de persones, de totes condicions, es fa necessari i obligatori disposar de la màxima seguretat.

La vall del Madriu-Perafita-Claror disposa del seu propi *Pla de lluita i Prevenció de riscos* que identifica els riscos i estableix els procediments d'actuació en cas d'accident. A més, si la pràctica d'alguna de les activitats permeses en la vall pot representar un risc per a la conservació dels sistemes naturals i la fauna, o un perill per a les persones, l'administració de la vall les limitarà de forma temporal o indefinida.

Les funcions de la unitat de vigilància hauran de ser:

- a) Seguiment de l'estat de conservació de les estructures de la vall.
- b) Vigilància i control de les activitats realitzades a la vall.
- c) Actuacions d'emergència.
- d) Vigilància del compliment de la normativa de la vall.
- e) Seguiment de les variables naturals i ecològiques de la vall.

4.12.2. Objectius

El Programa de Seguretat consta de les següents mesures i recomanacions bàsiques que seran obligatòries en tota la vall:

- S'establiran unes normes de comportament essencials per a la correcta utilització d'equipaments, serveis i espais d'ús públic.
- Les recomanacions d'ús i normatives es disposaran sempre en to positiu i amable, evitant les prohibicions i recomanacions negatives.
- S'haurà de garantir l'actualització i continuïtat dels canals d'informació a tots els nivells, ja sigui entre el personal de la vall, banders, casos especials o els visitants.
- Haurà d'existir coordinació vertical i horitzontal en els diferents mitjans utilitzats en el Pla d'Emergència.
- Existirà una formació continuada del personal de la vall i banders que permetin una actualització i reciclatge dels coneixements i consignes en cas d'emergència.

4.12.3. Activitats

4.12.3.1. Actuació dels equips d'emergència de la vall

Identificació de responsabilitats

L'administració de la vall determinarà un Responsable d'Incidents. Ell serà el màxim responsable, en cas d'incident i en cas d'emergència, fins a l'arribada d'ajuda externa a la vall.

Les funcions pròpies d'aquest responsable seran:

- Una vegada rebí l'avís d'incident o emergència l'avaluarà i decidirà les actuacions a seguir en funció del nivell de gravetat.
- Una vegada resolt l'incident, donarà l'ordre de final d'incident.
- Investigarà les causes de l'incident i redactarà un informe.

Implantació i manteniment

En la programació d'activitats i en referència a la seguretat, cal que hi figurin qüestions com la formació en aquesta matèria; tots els membres del personal de la vall i els banders han de realitzar una formació bàsica sobre la definició d'alerta, incident i emergència; descripció de tota la cadena d'actuacions en cas d'incident i emergència; formes de donar avís, missatges tipus i exercicis pràctics.

Aquestes activitats també hauran d'incloure els temes referents al material específic de seguretat i emergències (farmacioles, ràdios,...), conservació i manteniment d'aquest en perfectes condicions d'ús, equips previstos del material necessari segons les seves funcions.

Els programes inclouran també la realització de simulacres d'emergències o inspeccions periòdiques de l'estat i funcionament del material i personal.

4.12.3.2. Activitats adreçades al públic en general

A part de les actuacions citades anteriorment, respecte als visitants es realitzaran les següents actuacions:

- Edició de fulletons-guia d'autoprotecció per a la visita a la vall del Madriu-Perafita-Claror.
- Senyalització sobre els perills existents en la vall, en els controls i punts d'informació.
- Actuacions destinades a donar a conèixer les incidències sobre seguretat dels visitants: risc elevat d'allaus, fragilitat del gel als llacs, senyalització temporal de perill en les zones de possible risc més freqüentades pels visitants a l'hivern, esllavissades i desprendiments de roques.

4.12.4. Avaluació i seguiment

L'avaluació del programa es realitzarà mitjançant una comissió formada pels diferents grups i cossos implicats en la seguretat de la vall. Aquesta comissió estudiarà les possibles millores a realitzar mitjançant l'estudi de situacions d'emergència reals o simulacres d'emergència.

4.12.5. Actuacions

ACTUACIONS PROGRAMADES

Seguretat

ACTUACIÓ 1: Formar en matèria de seguretat de tots els membres del personal

ACTUACIÓ 2: Editar fulletons-guia d'autoprotecció

ACTUACIÓ 3: Instal·lar cartells indicadors de situacions de perill

5. ADMINISTRACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC

Els serveis d'ús públic que han anat apareixent en els apartats anteriors del present PUP es poden portar a terme per la pròpia administració de la vall o bé mitjançant contractes o convenis o concessions, aquests serveis poden estar gestionats per altres entitats, com fundacions, empreses privades o fins i tot altres administracions públiques.

Al igual que els serveis gestionats per l'administració de la VMPC, els realitzats per altres entitats han de garantir una qualitat mínima prestada. Aquesta qualitat ha d'estar sempre sota control per l'administració de la vall. Totes les fórmules de prestació de serveis hauran de complir amb la normativa vigent.

6. AVALUACIÓ I SEGUIMENT DE LA PLANIFICACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC

El PUP tindrà la mateixa vigència que el Pla de gestió de la vall.

L'administració de la vall el Madriu-Perafita-Claror serà l'encarregada de fer l'avaluació i el seguiment del mateix quan ho consideri oportú.

Des del present PUP es generaran periòdicament els programes d'activitats, que ja compten amb mesures específiques d'avaluació i seguiment.

Finalitzat el període de validesa, s'haurà d'avaluar el conjunt per part de la direcció de la vall, marcant les possibles pautes per a la millora en la redacció del pròxim PUP. Aquesta avaluació constarà d'una auditoria interna realitzada un any abans de la finalització d'aquest període, així com les externes que es considerin pertinents.

7. BIBLIOGRAFIA

"Pla d'ús públic del Parc Natural d'Aigüestortes-Estany de Sant-Maurici", Tragsa, Ministerio de Medio Ambiente, Organismo autónomo de parques nacionales, 2007

"La Vall del Madriu-Perafita-Claror, Patrimoni de la humanitat", Comú d'Escaldes-Engordany, Diari d'Andorra, 2008

"Pla de gestió de la vall del Madriu-Perafita-Claror", BOPA núm.80 any 23, 28.12.2011

"Informe de resultats enquestes estiu 2016", Comissió de Gestió de la VMPC, 03.11.16

"Informe de resultats enquestes estiu 2015", Comissió de Gestió de la VMPC, 27.10.15

"Estudi de la capacitat de càrrega turística a la Vall del Madriu-Perafita-Claror", ICTA, 27.11.15

"Informe sobre l'estudi de la capacitat de càrrega turística a la Vall del Madriu-Perafita-Claror", Comissió de Gestió de la VMPC, 01.02.16

"Estudi de la freqüentació de la Vall del Madriu-Perafita-Claror", Lucien Marquilló, 28.11.16

"Estudi de la freqüentació de la Vall del Madriu-Perafita-Claror", Lucien Marquilló, 9.11.15

"Estudi de la freqüentació de la Vall del Madriu-Perafita-Claror", Lucien Marquilló, 9.12.14

"Elaboració del Pla d'Ús Públic del paratge natural municipal Parpalló-Borrel (Gandia)", treball final de carrera de Laia Figueres Martí, Gandia, 2011

"PLA D'ÚS PÚBLIC DEL PARC DE LA SERRALADA LITORAL", Lavola, Diputació de Barcelona, Novembre 2010

"Zonificació de la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Definició d'usos admissibles per zones", Ambiotec i Aprèn, Juliol 2018

8. ANNEXES

El present annex conté la següent informació:

8.1. - Pla de prevenció de riscos i lluita contra-incendis.

8.2. - Classificació dels diferents espais de la vall del Madriu-Perafita-Claror segons la categoria de la zonificació establerta

8.3. - Manual de Senyalització

8.4. - Estudi de la capacitat de càrrega

8.5- Informe sobre l'estudi de la capacitat de càrrega turística a la Vall del Madriu-Perafita-Claror